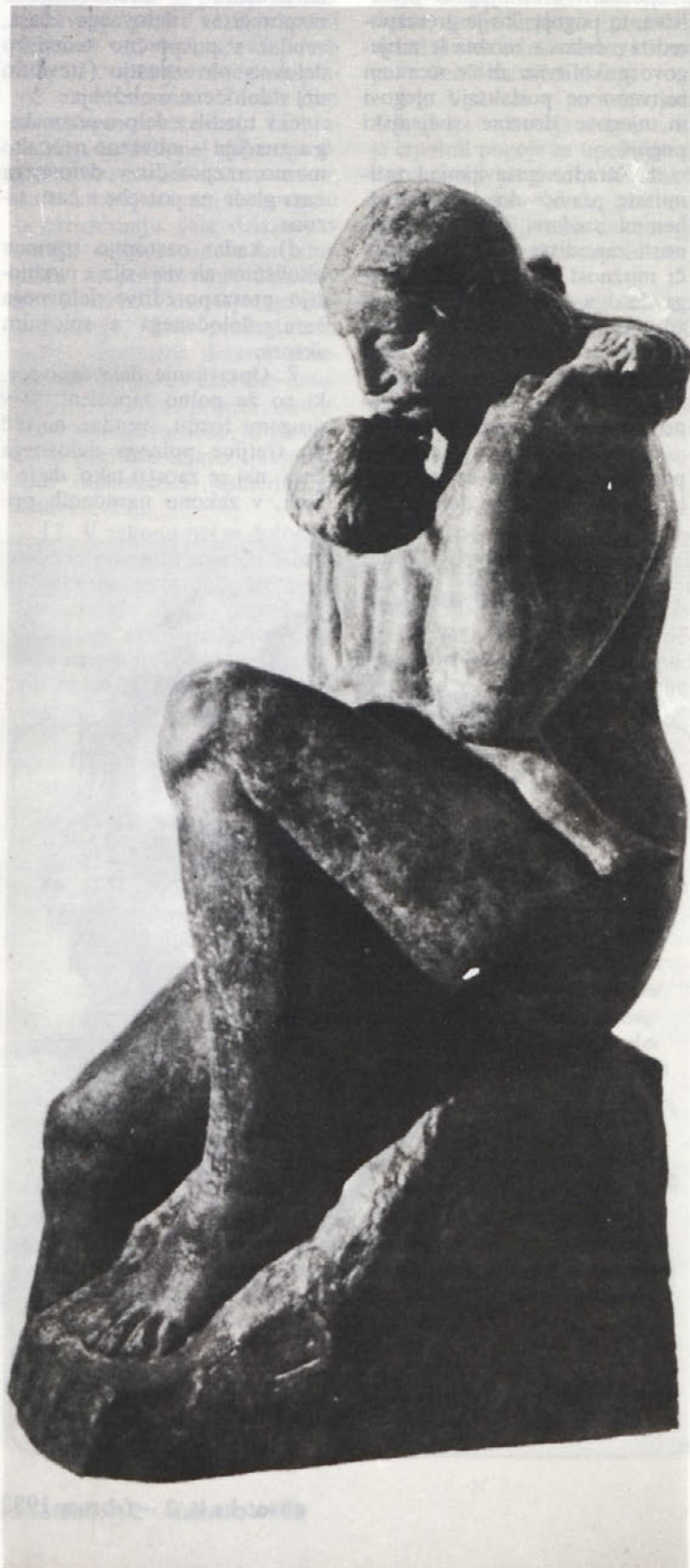

Osmi marec — mednarodni dan žena

Ves socialistični svet že dolgo vrsto let praznuje mednarodni dan žena v spomin na obletnico, ko so ameriške socialistke v javnih demonstracijah zahtevale volilno pravico, ko so ruske delavke na petrograjskih ulicah zahtevale kruha in miru in ko se je mednarodno žensko gibanje pridružilo delavskemu boju za osvoboditev človeka. To je zgodovinsko izročilo tega praznika.

Lenin je 1921 ob osmem marcu zapisal, da ni mogoče uresničiti delavske države, če v javno delo, življenje in politiko, ne bodo vključene tudi delavke. Zato naj delavci in delavke v svojem revolucionarnem boju manifestirajo zavest, da le v lastni in skupni razredni borbi za socializem lahko dosežejo tiste materialne in družbene pogoje, ki bodo ženskam omogočili, da bodo lahko delale, politično odločale, ne da bi se jim zaradi tega bilo potrebno odreči svojemu materinstvu.

Tudi v Jugoslaviji so se napredna delavska in ženska gibanja pridružila temu boju. Že 1911 se je srbski revolucionar Dimitrije Tucović zavzemal za idejo osmega marca, komunistična partija pa je borbo za enakopravnost žensk sprejela v svoj program. Od takrat je ta dan mobiliziral vedno nove delavske množice. Ženske so v vse večjem številu sodelovale v tem revolucionarnem gibanju pa tudi pri utrjevanju in razvijanju široke antifašistične fronte, ki se je oblikovala v predvojnem obdobju. Za to so se 1941 množično odzvale pozivu komunistične partije na oborožen odpor proti fašističnim napadalcem. Prvič v zgodovini so slovenske ženske skupaj z ženami vseh jugoslovanskih narodov prijele za orožje in se postavile v vrste svojih mož in sinov, da bi zavarovale obstoj svojega naroda.

Dinamičen razvoj naše dežele po osvoboditvi izpod fašistične tiranije je temeljito posegel tudi v življenje žensk. Nagla industrializacija in z njo povzročeno spreminjanje socialne sestave prebivalstva je na široko odprla vrata ženskam v tovarne, šole in celotno družbeno dogajanje. Prav njihov delež v graditvi porušene domovine in njenem vsestranskem gospodarskem in družbenem razvoju je omogočil, da delavke danes pri nas enakopravno in vzajemno z delavci uresničujejo odnose v taki družbi, v kateri naj bi se polno uveljavili položaj in pravice tistega, ki dela in ustvarja družbeno bogastvo; ta naj tudi odloča o pogojih, sredstvih in plodovih svojega dela, s takim odločanjem delavec ni le težak, na katerem drugi gradijo svojo srečo, ampak resnično kovač svoje lastne usode, lastne sreče.

Kakor vsako leto se tudi letos spominjamo osmega marca kot simbola boja delavskega razreda za politično družbeno in ekonomsko enakopravnost žensk. Pri nas danes povezujemo ta boj s prizadevanji za nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov, s katerimi postopoma in vztrajno razrešujemo vse tisto, kar je še ovira za delavko in delavca pri delu, upravljanju in v družini.

OB PRAZNOVANJU MEDNARODNEGA DNE ŽEN
ISKRENO ČESTITAMO
VSEM AKTIVNIM IN UPOKOJENIM DELAVKAM DELOVNE ORGANIZACIJE

Družbenopolitične organizacije
samoupravni in poslovodni organi
DO in tozdov Novoteksa

Obetajo se novosti v delavski zakonodaji (V zakonu o delovnih razmerjih)

Izvršni svet skupščine SRS je v začetku preteklega leta predložil skupščini SRS predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih (Ur. list SRS, št. 24/77 in 30/78). Skupščina SRS pa je bila ob tem mnjenja, da je tak predlog preuranjen, saj je treba predhodno najprej analizirati, kako se uresničuje obstoječi zakon in v čem se kaže problematika, v zvezi s tem pa zagotoviti tudi široko razpravo v združenem delu, ki v skladu s svojimi pravicami vse več vprašanj s področja delovnih razmerij ureja s splošnimi akti. Glede na tako stališče skupščine SRS je bila v preteklem letu v organizacijah združenega dela, na sodiščih, v sindikatih in drugih institucijah izvedena javna razprava o dosedanjem stanju in o bodočih možnostih na področju delovnih razmerij, na podlagi te razprave pa je bila narejena tudi obširna analiza o uresničevanju zakona, ki je pokazala, da je potrebna nadaljnja dograditev in določitev zakonskih določb, predvsem v zvezi z urejanjem delovnega časa, praznjenjem delavcev, izobraževanjem in pripravnostjo, di-

sciplinsko in odškodninsko odgovornostjo, varstvom materinstva, prenehanjem delovnega razmerja in pogodbami o delu. Trenutno je izdelan osnutek zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o delovnih razmerjih, ki bo (preden bo šel kot predlog v sprejem pred skupščinske zbornice) lahko doživel še kake spremembe.

Z osnutkom predlaganimi spremembami in dopolnitvami zakona se ne spreminjajo temeljna načela, na katerih temelji veljavni zakon o delovnih razmerjih, pač pa novela predvideva nekatere nove rešitve, ki so posledica ugotovitev javne razprave in na njeni osnovi izdelane celovite analize o uresničevanju določb zakona o delovnih razmerjih. Bistvene novitete, ki jih na kratko povzemamo iz osnutka, so v naslednjem:

1. Da bi se zmanjšale težave prakse, naj zakon določi, kako in kje naj se urejajo delovna razmerja delavcev, ki opravljajo administrativno-strokovna dela za določene organe oz. organizacije, zaradi majhnega števila pa ne morejo urejati delovnih razmerij v samoupravnih splošnih aktih.

2. Zaradi izboljševanja izobrazbene strukture delavcev naj se v zakonu predvidi obveznost organizacij združenega dela, da v vsakem koledarskem letu sklenejo delovno razmerje z določenim številom pripravnikov v skladu s samoupravnim sporazumom o uresničevanju letnega načrta zaposlovanja v občini.

3. Razporejanje delavcev iz enega kraja v drug kraj naj se olajša, novela jasneje določa pogoje, ko je mogoče delavca prerezporediti brez njegove privolitve, in pogoje, ko je prerazporeditev delavca možna le z njegovo privolitvijo ali če se s tem bistveno ne poslabšajo njegovi in njegove družine življenjski pogoji.

4. Zaradi zagotavljanja kontinuitete pravice do dela z družbenimi sredstvi in zaradi stalnosti zaposlitve naj zakon določi možnost, da delavec, katerega delo v temeljni organizaciji združenega dela ni več potrebno, preide na delo v drug tozid izven sestava delovne organizacije in sicer po sporazumu organov upravljanja obeh tozdov.

5. Določi naj se primere in pogoje, ko je delavec začasno lahko razporejen na delo za do-

ločen čas v drug tozid, če sta oba tozida dohodkovno povezana, in to po poprejšnjem sporazumu organov upravljanja obeh tozdov.

6. S predlaganimi spremembami določb o delovnem času bi uveljavili naslednje možne načine razporejanja delovnega časa:

a) v tozidih brez določenih specifičnosti — enakomerno razporeditev delovnega časa,

b) v tozidih z določenimi specifičnostmi — neenakomerno razporeditev delovnega časa, vendar s povprečno tedensko delovno obveznostjo (številom ur) v določenem obdobju,

c) v tozidih z delom sezonskega značaja — obvezno neenakomerno razporeditev delovnega časa glede na potrebe v času sezone,

d) kadar nastopijo izjemne okoliščine ali višja sila z možnostjo prerazporeditve delovnega časa, določenega s splošnim aktom.

7. Opravljanje dela delavcev, ki so že polno zaposleni, še v drugem tozidu, vendar največ do tretjine polnega delovnega časa, naj se zaostri tako, da je v vseh, v zakonu navedenih pri-

8. februar, slovenski kulturni praznik

8. februarja 1849 je ugasnilo življenje največjega slovenskega pesnika, dr. Franceta Prešerna. V svojem kratkem življenju je ustvaril dela, kakršnih do takrat Slovenci še nismo imeli. Naš jezik je dvignil na višino tedaj najpomembnejših evropskih jezikov.

Ustvarjalno moč so mu dajale neuslišana ljubezen do Julije, razočaranje nad svetom in skrb za usodo naroda. Ranjena čustva je izpovedal v zbirki pesmi „Poezije“, ki je edina pa zato toliko bolj dragocena.

Njegove pesmi so rojene iz bolečine, kot biseri v školjki. Življenska resnica je bila za Prešerna kruta, vendar njegovega duha ni zlomila. Naj mi bo oproščena misel, da gre morda prav njej zahvala, da smo dobili take pesmi, kot jih poznamo.

Da se vsaj enkrat letno spomnimo Prešerna in drugih velikih mož, ki so prispevali pomemben delež k uveljavljanju slovenskega naroda in njegove kulture v svetu, je 8. februar razglašen za kulturni praznik.

Ta dan pa gre mimo nas največkrat manj opazno, kakor bi smel iti zaradi svojega pomena.

Letos smo ga praznovali v družbenih stabilizacijskih prizadevanjih za boljši jutri. Prej ko bomo spoznali, da le duhovno bogat človek zmaga večje delavne napore in da je le kvalitetno delo garancija napredka, prej bomo premagali sedanje težave, kultura pa bo doživela nov vzpon.

BOJAN

merih, potrebno soglasje obeh tozdov in da je potrebno vsa taka dela objavljati vsakih 12 mesecev.

8. Novela naj s posebno določbo omeji opravljanje dela prek polnega delovnega časa, tako da se to omeji na največ 30 ur na mesec in se lahko opravlja le, če dela tudi z drugimi ukrepi ni mogoče opraviti v rednem delovnem času.

9. Določba zakona o povečanem letnem dopustu naj se spremeni tako, da pridejo v poštev razen delavcev z najmanj 60-odstotno telesno okvaro tudi delavci in delovni invalidi, ki negujejo težje telesno ali duševno prizadete otroke.

10. V splošnih aktih naj delavci ozdov sami določijo vrste, oblike, načine in pogoje za uresničevanje pravic in obveznosti delavcev do izobraževanja ob delu in iz dela ter obseg teh pravic in obveznosti. Zaradi čim tesnejšega povezovanja izobraževanja in dela naj zakon predvidi obveznosti delavcev ozdov, da v samoupravnem sporazumu o združevanju dela delavcev v tozdih uredijo osnove in izhodišča za povezovanje delavcev in udeležencev usmerjenega izobraževanja. Na podlagi teh osnov sprejmejo delavci poseben splošni akt, v katerem določijo medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti, ki jih lahko s pisмено izjavo sprejmejo tudi udeleženci usmerjenega izobraževanja.

11. V zakonu naj se določi, v katerih primerih morajo delavci v splošnem aktu določiti, da se disciplinski ukrep prenehanje delovnega razmerja obvezno izreče zaradi hujših kršitev delovnih obveznosti (npr. zaradi ne-

opravičenih izostankov z dela, zlorabe odsotnosti z dela, zaradi bolezni, kršitve določb o zavarojanju pred požarom, nezakonitega razpolaganja z družbenimi sredstvi itd.) in v katerih primerih se lahko izreče fakultativno.

12. V zvezi z zagotavljanjem čim boljše delovne discipline naj novela določi, da lahko v primerih hujših kršitev delovne obveznosti izrečeni disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja odloži le delavski svet (ne pa tudi disciplinska komisija).

13. V primerih, ko delavec neopravičeno izostane z dela in se na delo ne vrne več, naj se šteje, da delavcu preneha delovno razmerje na podlagi izrečenega disciplinskega ukrepa z dnem, ko je dejansko prenehal delati (in ne šele z dnem, ko mu je vročen dokončni sklep).

14. V zvezi s prenehanjem delovnega razmerja delavcu, ki je izpolnil pogoje za upokožitev, naj novela predvidi, da lahko pristojni organ tozda izda soglasje za nadaljevanje delovnega razmerja le z zakonom določenimi pogoji.

15. Zakon naj omeji delo po pogodbi o delu na največ 60 dni v koledarskem letu in to pod pogojem, da tako delo lahko opravlja delavec le, če mu tozdz, s katerim je v delovnem razmerju, izda poprejšnje soglasje.

16. Zaradi širjenja zaposlitvenih možnosti naj se posebna pogodba o delu za upokoženca črta iz zakona, upokoženci pa lahko opravljajo začasna in občasna dela po splošnih določbah o pogodbenem delu pod enakimi pogoji kot druge osebe.

Prvo zasedanje SNOS

19. in 20. februarja 1944 je bilo v Črnomlju zasedanje Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta, ki pomeni mejnik v izgradnji slovenske državnosti. Na zasedanju SNOS so imeli referate:

Edvard Kardelj — o drugem zasedanju Protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije in o novih splošnih nalogah,

Boris Kidrič — o graditvi narodne oblasti in slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije,

dr. Marijan Breclj — o gospodarskih, finančnih in zdravstvenih problemih, nalogah in ukrepih, ter

Franjo Lubej — o delu Osvobodilne fronte na področju narodne prosvete.

Na zasedanju SNOS sta bili sprejeti deklaracija o potrditvi dela slovenske delegacije na drugem zasedanju AVNOJ, izjava o pravicah in dolžnostih slovenskega ljudstva. Pomembna je bila deklaracija o postavitvi Nacionalnega komiteja osvoboditve Slovenije, to se pravi vlade, brž ko bodo dopuščale razmere, do takrat pa bo naloge NKOS opravljalo predsedstvo SNOS.

Pri predsedstvu SNOS so bila nato formirana poverjenstva. Med najpomembnejše dokumente sodi odlok o razpisu volitev v narodnoosvobodilne odbore. Sprejet je bil tudi sklep o spojitvi narodnoosvobodilnega sveta za slovensko Primorje z organi slovenske narodne oblasti, to je slovenskega Primorja k Sloveniji. Sprejetih je bilo še več odlokov, predvsem praktičnega pomena. Prvega zasedanja SNOS so se udeležili tudi predsednik AVNOJ dr. Ivan Ribar, podpredsednik Moša Pijade ter sekretar Rodoljub Čolakovič.

Sliki spodaj:

— Pogled v dvorano med zasedanjem Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta.

— Relief s pročelja stavbe, v kateri je bilo februarja 1944 zasedanje SNOS.

Izjava SNOS o pravicah in dolžnostih slovenskega ljudstva:

SLOVENSKI NARODNOOSVOBODILNI SVET NA SVOJEM PRVEM ZASEDANJU SLOVESNO IZJAVLJA:

1. Da je slovensko narodnoosvobodilno gibanje, po svoji vsebini globoko demokratično in pristno človečansko, kot sestavni del enako demokratičnega in človeškega jugoslovanskega narodnega osvobodilnega gibanja, zapisalo v svoj prapor — ustrezno doslednemu pojmovanju človekove in narodne svobode — borbo za naslednje pravice slovenskega ljudstva: z akonitost, enakopravnost ne glede na spol, narodnost in raso, svobodo vesti, besede, tiska, zborovanja in združevanja, nedotakljivost osebnosti in stanovanja, pravico do dela, oddiha in starostne preskrbe.
2. Da narodnoosvobodilna borba in narodna oblast te pravice že sedaj uveljavljata, kolikor dovoljujejo okupatorjev teror in okoliščine težke domovinske vojne proti okupatorju ter narodnim izdajalcem.
3. Da je obramba domovine osnovna dolžnost državljana.
4. Da je naravna posledica narodnega izdajstva poleg drugih kazni — izguba državljanske pravice.

V Črnomlju dne 19. februarja 1944
Predsednik:
J. VIDMAR l. r.

Sekretar:
B. KIDRIČ l. r.

V spomin na velikega revolucionarja Edvarda Kardelja

10. februarja 1979 je umrl Edvard Kardelj. Tov. Kardelj je bil pol stoletja vojak našega revolucionarnega gibanja, neomajen borec, ki ni poznal umika in oddiha. Za revolucionarno pot se je odločil v mladosti, potem pa vzdržal vse torture neljudskih režimov, izkusil je težave in nevarnosti ilegalnega dela in šel skozi bitke osvobodilne vojne.

Vloga in prispevek tov. Kardelja v ustvarjanju družbeno-ekonomskega in političnega sistema naše socialistične in samoupravne skupnosti v vseh ustavnih reformah, pri spreje-

manju nove ustave, v razvoju in nenehni krepitvi sistema neposredne socialistične demokracije in oblasti delavskega razreda sta bila izredno velika.

Bratstvo in enotnost sta globoko prevevala njegovo bit in delo. Zato je užival toliko ljubezni in neomajno spoštovanje ne samo pri soborcih, ampak tudi pri vseh narodih in narodnostih nove socialistične države.

Osebnost Edvarda Kardelja simbolizira brezkompromisnega borca, preprostega in skromnega človeka pa tovariša, tihega in neutrudnega delavca...

- Najpomembnejša dela Edvarda Kardelja:**
Razvoj slovenskega narodnega vprašanja (1939)
Pot nove Jugoslavije (1946)
Problemi socialistične politike na vasi (1959)
Socializem in vojna (1960)
Beleške o naši družbeni kritiki (1966)
Razpوتا v razvoju naše socialistične družbe (1969)
Protislovja družbene lastnine v sodobni socialistični praksi (1972)
Zgodovinske korenine neuvrčenosti (1975)
O sistemu samoupravnega načrtovanja (1976)
Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja (1977)
Svobodno združeno delo (1978)

IZ DELA SAMOUPRAVNIH ORGANOV – IZ DELA SAMOUPRAVNIH ORGANOV

23. seja DS tozda Tkanina je bila 21. januarja 1982.

Dnevni red je obsegal 9 točk. Delavski svet je razpravljal o planu delovnih dni, planu zaposlenih in količinskem planu za letošnje leto. Sprejel je plan delovnih dni, ostale plane pa bo sprejel skupaj s finančnim planom. Delavski svet je ob sprejemanju plana delovnih dni predlagal zborom delavcev in ostalim temeljnim organizacijam in DSSS, da bi marca delali eno soboto za nadomestitev časa, izgubljenega zaradi zborov delavcev ipd.

Pod tretjo točko dnevnega reda je obravnaval in sprejel prvo fazo obračunavanja OD po novem sistemu. S tem v zvezi je sprejel več sklepov, s katerimi pa so bili delavci seznanjeni z objavo n oglasnih deskah.

Na seji delavskega sveta se je razvila živahna razprava zaradi premakljivega delovnega časa. Po razpravi je bilo dogovorjeno, da se upravičenost PDC da na dnevni red naslednje seje.

Delavski svet je sprejel tudi dopolnitev 8. in 9. člena pravilnika o razvidu del oziroma nalog tozda, in sicer:

– V 8. členu se doda nov 3. odstavek, ki se glasi:

„Če del oz. nalog v delokrogu ni mogoče združiti, tako da bi le-ta predstavljala zaokroženo celoto istovrstnih ali sorodnih del ali da bi delavca zaposlovala poln delovni čas, potem se izjemoma v delokrog lahko vključijo tudi taka dela, ki sicer normalno vanj ne bi spadala, če je s tem dosežena polna zaposlitev delavca.“

– V 10. členu se doda nov 2. odstavek, ki se glasi:

„Delavec na svojem delovnem mestu opravlja dela in naloge, ki jih vsebuje razvid delokrogov in del oz. nalog ter podrobnejši popis del oz. nalog iz 5. člena tega pravilnika, pa tudi druga dela, ki so mu v okviru delovne enote (oddelka, službe, sektorja, obrata) v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih odredjena s strani predpostavljene delavca oz. komisije za delovna razmerja.“

Nadalje je delavski svet sprejel informacijo o prodaji, o cenah ter o doseženih kvalitativnih in komercialnih popustih v letu 1981.

Pod eno izmed točk dnevnega reda je DS obravnaval in zavrnil zahtevo za varstvo pravic delavca tozda na sklep disciplinske komisije. Sprejel pa je tudi sklep, naj se v celotni delovni organizaciji, posebno v DSSS, omeji izdajanje dovolilnic (le v nujnih primerih, tudi za izhod v Novoteksovo prodajalno in na banko).

Na tej seji je delavski svet sprejel več samoupravnih sporazumov, pod eno izmed točk dnevnega reda pa obravnaval in potrdil inventurne popise.

V skladu s samoupravnim sporazumom o osnovah in merilih za razporejanje sredstev skupne porabe za zadovoljevanje stanovanjskih potreb delavcev je razpisal stanovanjska posojila za leto 1982 ter določil razpisne pogoje.

Nadalje je delavski svet razpisal tudi prosto dvosobno podstrešno stanovanje na Jerebovi

12 in sicer za določen čas (do 15. marca 1984). Delavki tozda Tkanina pa je dodelil prosto sobo na Slakovi 2a.

Pod zadnjo točko dnevnega reda je delavski svet sprejel sklep, naj delavci, ki delajo samo v dopoldanskem času, po razporedu pa bi morali delati v izmenah, na delavski svet posredujejo prošnje za delo samo v eni izmeni, o katerih bo DS odločal.

Nadalje je DS sprejel tudi cenik storitev IVS, sklepal o nabavi nekaterih osnovnih sredstev ter sprejel sklep, naj se v menzi omogoči nudenje brezalkoholnih pijač tudi v popoldanski in nočni izmeni ter naj se delavcem tudi ob nedeljah zagotovi topli obrok.

Na 24. seji se je DS tozda Tkanina sestel 6. februarja 1982.

Na dan 11. marca 1982 je razpisal volitve v samoupravne organe tozda in DO ter v delegatske skupščine, sprejel rokov-

nik za izvedbo posameznih volilnih opravil ter za izvedbo volitev imenoval ustrezno komisijo.

Nadalje je delavski svet obravnaval samoupravni sporazum o združevanju sredstev rezerv ozdov za kreditiranje izvedbe sanacije IMV Novo mesto oziroma njenih tozdov. Za sprejem samoupravnega sporazuma je glasovalo 15 članov, 1 pa je bil proti, kar pa ni dovolj, da bi bil samoupravni sporazum sprejet. Delavski svet je menil, da mora imeti IMV Novo mesto tako politiko izplačevanja OD, kot jo imajo delovne organizacije, ki sporazum podpisujejo. Enako velja tudi za izplačevanje regresa in ostalih bonitet iz naslova sklada skupne porabe.

Pod tretjo točko dnevnega reda je potrdil še nekatere inventurne popise. Sprejel je tudi sklep, da se vse sporne terjatve da v obravnavo pravni in prodajni službi, da jih čim prej uredita in rešita čim ugodneje za temeljno organizacijo.

Pod zadnjo točko dnevnega reda je delavski svet zadolžil vodje delovnih enot, da v sodelovanju z vodji vzdrževanja in vzdrževalci pregledajo opise del in nalog vzdrževalcev ter jih po potrebi dopolnijo. Pri dopolnjevanju opisov naj sodeluje tudi vodja službe varstva pri delu, da se opise prilagodi oziroma dopolni tudi s strani varstva pri delu. Dopolnjene opise naj se posreduje komisiji za delovna razmerja, katera naj opise pregleda in po potrebi ponovno ovrednoti.

Pod točko razno je delavski svet razpravljal še o nekaterih vprašanjih.

23. seja DS tozda Konfekcija I Novo mesto je bila 22. januarja 1982.

Pri pregledu izvrševanja sklepov je DS ugotovil, da še ni

realiziran sklep prejšnjega zasedanja v zvezi z nepravilnim prevzemom in izdajo izdelkov v skladišče. Delavski svet je sprejel sklep, naj se do naslednjega zasedanja ugotovi, kateri artikli manjkajo, jih ovrednoti, nato pa imenuje komisijo, ki naj nastali manko ponovno razišče.

Nadalje je delavski svet obravnaval in sprejel poročilo inventurnih komisij.

Osrednja točka dnevnega reda pa je bila razprava o predlogu novih meril za osebne dohodke. S tem v zvezi je DS sprejel več sklepov, s katerimi so bili delavci seznanjeni z objavo na oglasnih deskah.

Med drugim je DS na tej seji sprejel več samoupravnih sporazumov, npr. informacijo o problematiki prodaje, dopolnitve pravilnika o razvidu del oziroma nalog tozda (spremembe 8. in 10. člena so enake kot pri tozdu Tkanina).

Pod zadnjo točko dnevnega reda — razno — je sklepal še o nekaterih vprašanjih.

24. seja DS tozda Konfekcija I je bila 29. januarja 1982.

Na seji je delavski svet sklepal o preostalih inventurnih popisih ter sprejel več popravkov sklepov prejšnjih sej.

Med drugim je sprejel popravek sklepa 22. seje, po katerem bi morali biti prosilci stanovanjskih posojil namenski varčevalci. DS je sprejel popravek tega sklepa in sicer, da delavski svet priporoča delavcem, ki nameravajo zaprositi za kredit za nakup stanovanja, novogradnjo ali adaptacijo, da namensko varčujejo, ker bodo imeli boljše ugodnosti oz. možnosti, če bodo zaprosili za kredit v temeljni organizaciji oziroma na banki ali pri stanovanjski skupnosti.

Delavski svet tozda Konfekcija I se je sestel še 4. februarja

1982. Na tem zasedanju je razpisal volitve delegatov v samoupravne organe tozda in DO ter v delegatske skupščine in za izvedbo volitev imenoval ustrezne komisije.

Sprejel je tudi samoupravni sporazum o združevanju sredstev rezerv tozda za kreditiranje izvedbe sanacije IMV Novo mesto oziroma njenih tozdov.

13. seja delavskega sveta DSSS je bila 15. januarja 1982.

Dnevni red je obsegal šest točk.

Člani delavskega sveta so najprej pregledali izvrševanje sklepov zadnje seje in ugotovili, da so sklepi realizirani oziroma so nekateri še v izvrševanju.

Pod drugo točko dnevnega reda so bili obravnavani predlogi planov delovne sile ter osebnih varovalnih sredstev za leto 1982. Večjih pripomb na predlagane plane ni bilo in so bili soglasno sprejeti.

Osrednja točka dnevnega reda pa je bila obravnavanje in sprejem prve faze obračunavanja OD po novem sistemu. S tem v zvezi je bilo sprejetih več sklepov. Med drugim so bili direktorji sektorjev in služb zadolženi, da pripravijo predlog napak pri delu za posamezni sektor oz. službo, ki bo služil kot posebna priloga odbitnih postavk za nekvalitetno delo. Kolegijski poslovodni organ je bil tudi zadolžen, da zavzame stališče, kako in kdaj se bo reševala druga faza obračunavanja OD po novem sistemu (usklajevanje opisov in ocen del in nalog). Na tej seji je delavski svet sprejel več samoupravnih sporazumov.

Med drugim je delavski svet sprejel tudi spremembe in dopolnitve 8. in 10. člena pravilnika o razvidu del oziroma nalog, ki so že navedene pri pregledu dela DS tozda Tkanina.

14. seja DS DSSS je bila 1. februarja 1982.

Delavski svet je razpisal volitve v organe samoupravnih organov ter v delegacije sisov in zbora združenega dela ter imenoval komisijo za izvedbo volitev ter komisijo za pripravo volilnega imenika.

Nadalje je delavski svet sklepal o nakupu enosobnega stanovanja za kadrovske potrebe, s tem v zvezi pa je sprejel sklep, naj o dodelitvi stanovanja odloča delavski svet delovne organizacije.

Med drugim je delavski svet potrdil inventurne popise ter sklepal še o nekaterih vprašanjih.

10. seja DS tozda Trgovina je bila 28. januarja 1982.

Osrednja točka dnevnega reda seje delavskega sveta je bila obravnavanje in sprejem prve faze obračunavanja OD po novem sistemu. Člani DS so se s predlogom strinjali.

Nadalje je delavski svet sprejel dopolnitve 8. in 10. člena pravilnika o razvidu del in nalog tozda, sprejel inventurna poročila ter sprejel nekatere samoupravne sporazume, med drugim samoupravni sporazum o združevanju sredstev rezerv ozdov za kreditiranje izvedbe sanacije IMV Novo mesto oziroma njenih tozdov.

Med drugim je delavski svet razpisal volitve delegatov v samoupravne organe temeljne organizacije in delovne organizacije ter v delegatske skupščine ter za izvedbo volitev imenoval ustrezne komisije.

Pod zadnjo točko dnevnega reda je sklepal še o nekaterih vprašanjih.

ANICA

IZ TOZD TKANINA - IZ TOZD TKANINA - IZ TOZD TKANINA -

Novo vodstvo v OO ZK Tkanina

28. decembra lani so se člani OO ZK tozda Tkanina zbrali na programsko-volilni konferenci. Na njej so pregledali delo v zadnjem mandatnem obdobju, izvolili novo vodstvo in sprejeli program dela za naprej.

Dosedanji sekretar Franc Pavlin je prebral poročilo o delu osnovne organizacije v preteklem obdobju. Med drugim je dejal, da se je delovna organizacija srečevala s precejšnjimi težavami, da pa so se komunisti kljub temu ali prav zato vključevali v razreševanje problematik, kot so proizvodnja, delitev po delu, medsebojni odnosi itd. Delovanje pa je bilo uspešno tudi na področju splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite.

Člani so se s poročilom strinjali, menili pa so, da je v prihodnje treba posvetiti več pozornosti delu po aktivih.

Program dela, ki ga je pripravil sekretariat, je prebral Franc Brezovar. Po razpravi in dopolnitvi je bil program sprejet. Z odgovornim delom vseh komunistov bo program izpolnjen, osnovna organizacija ZK pa si bo pridobila mesto, ki ji pripada.

Novo vodstvo je naslednje:

Jakšič Djuro — sekretar,
Stanojević Todor — namestnik,
Žagar Milena — evidentičarka,
Prodanić Djordje — član sekretariata,
Merdanović Mirsad — član sekretariata,
Brezovar Franc — član sekretariata,
Kastelic Franc — član sekretariata.

Izvoljene so bile tudi tri komisije in to kadrovska, komisija za idejnopolično delo in komisija za sprejem novih članov.

BOJAN

Nočno delo žena

V Novoteksovih temeljnih organizacijah je za leto 1982 na seznamu še 126 delavk, ki opravljajo svoje delo v treh izmenah. Vse delavke, ki delajo v nočni izmeni, so zaposlene na proizvodnih delovnih mestih in to v temeljni organizaciji Tkanina in v Predilnici v Metliki.

Prvi program postopne ukinitve nočnega dela žena je bil v Novoteksu pripravljen leta 1972. Takrat je v nočni izmeni delalo še 357 žena.

Program postopne ukinitve nočnega dela žena je predvideval investiranje oziroma razširitev proizvodnih zmogljivosti za nadomestitev nočne izmene, na nekaterih delovnih mestih, kjer bi še ostalo nočno delo, pa bi žene zamenjali moški. Dinamika zmanjševanja nočnega dela žena je po programu predvidevala ukinitve že v letu 1976/77. Zaradi težkega finančnega položaja v letih od 1974 do 1976 je bil program do danes realiziran samo polovično, tako da danes ponoči še vedno dela 126 žena. Vendar v temeljni organizaciji Tkanina in Predilnica Metlika od zastavljenega programa nismo odstopili, le čas, ko bo nočno delo žena dokončno ukinjeno, se nam je zaradi slabih rezultatov poslovanja v letih od 1974 do 1976 in sedaj zaradi stabilizacijskih ukrepov odmaknil.

Po programu iz leta 1972 je bilo za ukinitve nočnega dela žena potrebno investirati v razširitev proizvodnih zmogljivosti 13.000.000 din (1,3 milijarde starih din), po današnjih cenah pa blizu 200.000.000 din (20 milijard novih din). Iz zgoraj navedenega lahko zaključimo, da ukinitve nočnega dela žena v tekstilni industriji in v Novoteksu z razširitvijo proizvodnih zmogljivosti in modernizacijo proizvodnje v kratkem času ne bo možna, ker je sredstev iz akumulacije premalo; zaradi splošnega stanja gospodarstva,

stabilizacijskih prizadevanj in obremenitev, posebej tekstilne industrije, ni možno zagotoviti za to potrebnih sredstev od drugod. V bodoče bo morala vsaka investicija biti dobro pretehtana in bo morala prinesiti izboljšanje delovnih pogojev in vključevati tudi postopno zmanjševanje nočnega dela žena.

In kaj menijo naše delavke o nočnem delu žena.

Anica Kocjan

27 let je tega, kar sem se zaposlila v tovarni in to v oddelku tkalnice kot vdevalka. Na tem delavnem mestu delam še sedaj.

Delala sem redno v treh izmenah, bilo je in je zelo naporno, zlasti še za matere z več otroki, ker si zaradi skrbi za družino nismo mogle privoščiti dovolj počitka. Organiziranega varstva otrok v tistih časih še nismo poznali, saj tudi otroških vrtcev ni bilo.

Po dveh desetletjih rednega nočnega dela občasno še vedno delam v nočni izmeni.

Delo vdevalke je sedaj nekoliko lažje kot nekdanje, saj smo sprva prisukovale osnove ročno, medtem ko jih sedaj s strojčki za prisukovanje osnov.

Glede osebnega dohodka menim, da bi bilo potrebno pravilno ovrednotiti delo, ki ga vdevalke opravljamo.

Ob praznovanju mednarodnega dneva žena si želim, da bi ukinili nočno delo žena. Želim si tudi vnaprej dobrih medsebojnih odnosov.

Ani Luzar

V naši delovni organizaciji sem zaposlena 23 let. Od tega delam v nočni izmeni izmenoma že 17 let.

Delo na delovnem mestu „vdevanje in prisukovanje osnov“ je naporno, saj je treba opravljati vrsto različnih del. Za

Marca ves napredni svet praznuje dan žena v spomin na boj žensk za uveljavitev njihovih pravic, na čas ko se je mednarodno žensko gibanje pridružilo delavskemu boju za osvoboditev človeka. Mi pa smo se vprašali, kako živi pri nas delavka, upravljalca, žena in mati.

Ugotavljamo, da so ženske enakopravno z moškimi vključene v vse organe naše samoupravne družbe (tako v delovni organizaciji kot izven nje, od krajevne skupnosti do federacije). Ženske danes najdemo v vseh poklicih in na vseh položajih. Udeležujejo se na vseh področjih dela in življenja, če jim le čas to dopušča, ker jih ob delu skrbi za družino in vzgoja otrok še dodatno obremenjujejo.

Vprašali smo se, kaj smo storili v naši delovni organizaciji, da bi ženskam olajšali delo. Takoj smo trčili ob nočno delo, katerega smo sicer v zadnjih nekaj letih zmanjšali, vendar pa ne odpravili. Vemo, da nam današnja gospodarska situacija zaenkrat še ne dovoljuje popolne ukinitve nočnega dela. Hoteli smo zvedeti, kaj o tem mislijo v našem največjem tozdu, kjer še vedno dela precej žensk tudi v nočni izmeni. Povprašali smo direktorja tozda Tkanina tov. Zvoneta Bavčarja in nekaj delavk, ki so še vedno vključene v nočno delo, kaj menijo o nočnem delu in kakšni so izgledi za popolno odpravo nočnega dela. Odgovore vam posredujemo v celoti.

žene je nočno delo zelo naporno. Za današnji čas so osebni dohodki premajhni, saj ne dohajajo iz dneva v dan višje cene.

V bodoče si želim, da bi delovna organizacija še naprej zmanjševala delovna mesta, kjer moramo žene delati tudi ponoči, da bi bil mir na svetu in da bi naša delovna organizacija še naprej dobro poslovala.

Gabrijela Šustar

Zaposlila sem se (v Novoteksu) leta 1978. Moje delovno mesto je dosukovanje. Tu de-

lam že ves čas zaposlitve. Delam v treh izmenah in pol, kar je zame zelo naporno.

Doma imamo kmetijo, zato je treba po službi delati tudi doma na kmetiji. Tako mi za počitek ostane zelo malo časa.

Za majhne osebne dohodke, kakršne imamo v tekstilni industriji, se kljub dodatku za nočno delo ponoči ne izplača delati.

Draga Nedelko

V Novoteksu sem prišla pred devetnajstimi leti. Sprva sem delala v pripravi, na lastno željo pa so me kasneje premestili v

tkalnico, saj sem si že od samega začetka želela delati v „srcu“ tovarne. Takrat so v tkalnici ropotali še stari stroji, danes pa je tkalnica opremljena z modernimi, hitro tekočimi brezčolničnimi statvami. Že petnajst let delam v treh izmenah na delovnem mestu „razporejanje preje“.

Delovni pogoji so v glavnem zadovoljivi, pereč problem pa je nočno delo, ki predstavlja velik napor, še posebej za žene in matere.

Ob bližnjem dnevu žena, 8. marcu, si želim, da bi ukiniteli nočno delo, predvsem pa, da bi naši medsebojni odnosi postali bolj tovariški.

Joža Kavšek

V našo delovno organizacijo sem prišla pred dvanajstimi leti. V začetku sem delala v štirih izmenah, od 1976 dalje pa delam v treh in pol izmenah.

Za žene, še posebej matere, je najtežje delati v nočni izmeni, saj nas po delu v tovarni čaka še delo doma, kjer je treba kuhati, prati, paziti na otroke in še in še. Za spanje in počitek tako ostane le malo časa. Prva dva dneva v tednu z nočno izmeno sta najtežja, potem pa se že malo privadiš, a kaj ko je treba spet v popoldansko izmeno, zatem v dopoldansko izmeno, tako da je ves življenjski ritem porušen.

Za nočno delo dobimo 50 odst. nočnega dodatka, kar se mi zdi v redu in sem s plačo kar zadovoljna. Pri delu v izmenah pa me moti to, da smo vse enako plačane, čeprav moramo vdevalke v popoldanski in nočni izmeni delati vsa dela, od raznašanja votka do dela predelavke in tkalke, torej vsako delo, ki je potrebno v tkalnici, pa ga ne more nihče drug opraviti. Menim da bi tiste vdevalke, ki redno delajo v izmenah, morale biti drugače ocenjene kot ostale.

Ponoči dobivamo tudi topli obrok malice, mislim pa, da bi morali biti obroki hrane ponoči bolj ali vsaj tako kvalitetni, kot so v ostalih dveh izmenah. Moti me tudi, da ob nedeljah, ko moramo delati v tkalnici nadure, dobivamo hladno malico. Ob nedeljah delajo nadure včasih (zaradi raznih popravil, remontov) tudi v drugih obratih, zato menim, da bi moral biti topel obrok tudi ob nedeljah, še posebej, če naj velja dogovor, da se mora nuditi toplo malico, če dela več kot dvajset ljudi.

Ob odhodu v pokoj

Petintrideset let, kolikor praznuje letos Novoteks, je za delovno organizacijo kratka doba, za človeka pa je to že kar polovica življenja. V tekstilni industriji, ki jo sicer prištevamo v lahko industrijo, delo ni čisto nič lahko, o čemer priča zelo dosti predčasni upokojitve. Delavci so izpostavljani naporom, ki počasi, vendar vztrajno načenjajo odpornost in zdravje ljudi. Ropot, tresljaji, stoječe delo, naprezanje vida in vrsta drugih spremljajočih težav dela v tekstilni industriji so glavni krivci, da malokatera delavka ali delavec dočaka z zakonom predpisano delovno dobo za upokojitve.

Skoraj ni meseca, da ne bi v našem glasilu prebrali zapis, da se ta ali druga delavka, ki se je pred toliko in toliko leti zaposlila, poslavlja od dela v tovarni in sodelavcev, obogatena z življenjskimi izkušnjami pa tudi obremenjena z raznimi težavami, ki jih prinaša naporno delo.

Vsem delavkam, katerim smo posvetili teh nekaj vrstic, gre zahvala za vse prebite dneve med nami, za ves trud in tovarištvo — hkrati pa jim iskreno želimo še dosti prijetnih ur v sončni jeseni življenja.

De Ka

JOŽA KOBÉ

Joža Kobe je pričela delo v naši tovarni 4. oktobra 1948. Najprej je delala v predilnici, potem pa se je njeno delo nadaljevalo najprej v šivalnici in v apreturi. Nekaj časa je delala v apreturi na likalniku, končno pa na adjustiranju, kjer je delala vse do 3. decembra 1981.

Poznali smo jo kot dobro delavko, pripravljano pomagati sodelavcem, istočasno pa je s svo-

jim hudomušnim, nagajivim obnašanjem prispevala k vedrejšemu razpoloženju na svojem delovnem mestu.

Značilno zanjo je bilo, da je vsak pogovor začela izredno resno, vendar se je že v njenih očeh videlo, da stvar le ni tako tragična, kar se je na koncu tudi izkazalo.

Proti koncu 1980 jo je začela pestiti bolezen, zaradi katere je tudi zapustila našo delovno organizacijo oz. se je invalidsko upokojila.

Joži želimo čim več zdravja in zadovoljstva.

JOŽEFA ROZMAN

V naši delovni organizaciji se je zaposlila 3. maja 1948, v

tistih povojnih letih obnove, ko je bilo potrebno poprijeti za vsako delo in ko se ni gledalo na čas. Delovna organizacija je takrat štela vsega 200 delavcev.

Delavci so tiste dni delali na strojih, privlečenih z vseh koncev, na strojih, ki bi že zdavnaj spadali med odpadno železje, za nas, ki nismo imeli praktično nič, pa so bili še dobri. Bilo je potrebno ustvariti pogoje za delo, potrebno je bilo dosti odrekovanja, zategovanja pasu in delo na tovarniški ekonomiji v prostem času. In Jožefa je delala povsod, kjer je bilo potrebno poprijeti za delo. Nekaj let pred upokojitvijo je delala na sukalnih strojih v pripravi.

Z marljivim delom je po svojih močeh pomagala, da se je takratna tovarnica, ki je bila še v razvoju, prelevila v danes sodobno, v svetu potrošnikov na

domačem in tujem trgu ugledno delovno organizacijo. Za svoje delo je bila večkrat nagrajena kot udarnica, saj se je vključevala v vse oblike tekmovanja za doseganje in preseganje količinskih in kvalitativnih norm. Še se spominja mnogih, po svo-

je zanimivih trenutkov iz onih časov.

Dolgoletni delovni naporji so ji poslabšali zdravje, vendar je odliko marljivost in natančnost pri delu nista zapustili. Zadnji dve leti je delala na sortiranju in čiščenju cevki za avtoconer prav s takim veseljem, kakor vsako drugo delo. Po potrebi pa je poprijela drugod, kjer je bilo potrebno pohiteti z delom, da ne bi prišlo do pomanjkanja take ali drugačne preje.

Jožica se je upokojila, hvaležni smo ji za njeno delo v naši delovni organizaciji. Tudi jesen zna biti lepa in zato želimo Jožici še dosti lepih dni.

Štefki v slovo

Prvega februarja smo se na šmihelskem pokopališču poslovili od naše upokojene delavke Štefke Tomic. V Novoteksu se je zaposlila leta 1948 in v predilnici delala vse do upokojitve. Invalidsko se je upokojila 1. julija 1968. Kljub temu da jo je ves čas spremljala bolezen, je delala prizadevno, z zavestjo, da s svojim delom prispeva k lepšemu jutrišnjemu dnevu. Čeravno ji je bilo težko, nikoli ni odrekla. Bila je ena tistih delavk, katerim ni bilo potrebno nikoli reči, kaj naj dela, ker si je vedno sama nalagala delo, katerega je tudi vestno in odgovorno opravljala.

Poslednjič smo se z njo pogovarjali ob novoletnem srečanju upokojencev. Bila je srečna in vesela med stariimi znanci. Veselila se je tega srečanja. In ko smo jo povprašali, kako in kaj, se je kar pohvalila in celo dejala, da nima nikakršnih težav, le hoditi da ne more več toliko kot prej, ko je bila še aktivna delavka.

Kdo bi vedel, da bo mesec dni za tem srečanjem Štefka šla na pot, s katere ni vrnila. Štefka je umrla tiho, kot je tiho prenašala tegobe življenja in bolezni. Usoda ji ni dovolila, da bi v jeseni svojega življenja dlje časa uživala sadove svojega dela. Štefka je odšla, nam pa pustila spomin na nekoč pridno in aktivno delavko naše delovne organizacije. Hvala ti, Štefka, za tvoje delo, ki je vgrajeno v danes veliko in sodobno delovno organizacijo, kakršne si nisi mogla niti zamisliti ob zaposlitvi v prvih povojnih letih.

Sodelavci

Poučevanje novih delavcev in morda še kaj

Še ne šestnajstletno dekle sem prestopila prag delovne organizacije Novoteks, tako da sem sedaj tu zaposlena že več kot 22 let. Dvajset let sem delala kot tkalka, eno leto sem vdevala v liste in greben in sedaj sem približno eno leto na delovnem mestu poučevanja novih delavcev.

Želim podrobneje opisati to delo. Naziv mojega delovnega mesta zveni precej lepo, da pa to delo opraviš in delavca usposobiš za delo, pa je precej drugače. Velikokrat moramo imeti dosti dobre volje in mirne živce.

Zelo na hitro delavec dobi obleko in orodje, ki ga potrebuje pri tkanju, zatem pa pride k meni oziroma instruktorjem. Od nas je odvisno, kdaj in kako spretno bo začel to orodje uporabljati. Treba je učencem pokazati, se z njimi pogovarjati, da pa je slednje zelo težko, pripomore še velik ropot v tkalnici. To so novi tkalci, kakor jih mi imenujemo, niso vajeni ne na ropot niti na okolje — in še bi lahko naštevala, a že je tu tkalski voz. Roke so trde, tresoče, strah v kosteh, vse to pa je treba pregnati. Da bi čim prej premagali začetne težave, je potrebna naša pomoč. Upogniti moraš še tako okorno in trdo drevo.

Od osnovnega znanja, to je tkalskega vozla, se poučevanje vrsti po preizkušeni metodi od lažjega k težjemu. Nikoli ni dovolj, da poveš ali pokažeš samo enkrat, tu je potrebno še in še besed in potrpljenja. Mnogokrat imam glavo kot mravljišče. Da pa le ne bo vse tako črnogledno, naj povem, da sem nad nekaterimi novimi delavci prav prijetno presenečena, po kratkem času se prav spretno obračajo pri stroju.

Drugi problem, s katerim se srečujem, je jezik. Vsi dobro vemo, da imamo zadnje čase kar precej delovne sile iz drugih republik. Mnogo jih je, ki so prvič odšli v svet, to so mladi ljudje. Čisto razumljivo je, da slovenskega jezika ne poznajo. Pomagam jim, z njimi govorim v srbohrvaščini, čeprav sem že nemalokrat dobila pripombo, naj se naučijo govoriti po naše, če hočejo delati tu. Moje osebno mišljenje je drugačno. Pomagam jim, da se bodo počutili prijetneje, da jim bo okolje bolj domače, olajšaj jim delo, saj jim še vedno ostane dosti skrbi, pri katerih pa jim ne morem pomagati. V takih trenutkih postavim samo sebe na njihovo mesto. Zamišljam si, kako bi se sama počutila, če bi bila nekje izven Slovenije, kako bi mi bilo

prijetno, če bi slišala domačo besedo.

Problem teh ljudi je v večini primerov tudi stanovanje. Ali si lahko predstavljate, kako jim je, ko se po končanem delu nimajo kam vrniti, lahko bi dejali, da ostanejo na ulici, n od takih delavcev ne moremo pričakovati veliko delovne vneme, če pa vseh osem ur dela z mislijo na to, kam po končanem delu. Menim, da bi tukaj naše družbenopolitične organizacije in samoupravni organi morali storiti kaj več kot doslej in tem ljudem nuditi najosnovnejše pogoje za življenje. Ne trdim, da med njimi ni nepogrešljivih, vendar pa bi bilo prav, da bi vsaj poskušali pokazati malo dobre volje, se jim približati in jih razumeti. Globoko sem prepričana, da uspeh ne bi izostajal — saj smo končno vsi pod isto streho in ustvarjamo za iste cilje in namene.

Naj temu razmišljanju dodam še malo ostrejši pogled na delavca — instruktorja. Instruktorje imamo po vseh oddelkih. Ne bom govorila, kako je drugod, ker sem premalo seznanjena. Govorila bom le o delu instruktorja v tkalnici, kjer delam sama. Vsi se še spominjamo, kako je delo v tkalnici potekalo pred leti, ko smo imeli še človeka, ki je opravljal to delo. Imel je svoj kotiček, kjer se je v miru lahko pogovarjal z novo sprejetimi delavci. Tu so se nekaj dni, predno so prišli med stroje, seznanjali z osnovami potrebnih znanj od čisto teoretičnih prek organizacijskih do

praktičnih. Tako so se med ostalim daleč od ropota in v miru naučili vezati tkalski voz, spoznavali so se s tekstilnimi surovinami, vezavami in prepleti. Spoznali so majhne skrivnosti številčenja preje in sukancev, naučili so se brati in razumeti snovalni list in šele ko so vse to obvladali, so prišli med stroje.

Tako jih je instruktor že napol formirane bodoče tkalce pripeljal v tkalnico, kjer so jih prevzeli priučevalci oziroma priučevalke na strojih. Delo instruktorja je bilo, da jih je, ko jih je že oddal v tkalnico, sprva vsakodnevno, pozneje pa občasno, obiskoval, ocenjeval njihovo znanje in napredovanje, se pogovoril s priučevalko o delu z novim delavcem za naprej. Za to delo je bil instruktor neprimerno boljše plačan, kot smo danes me, ki opravljamo vse sami, poleg tega pa nimamo niti kotička, kjer bi se lahko v miru pogovorili z delavci, ki jih poučujemo. Potikamo se po garderobi — pa še to ni nekaterim prav.

Sprašujem se, ali je res to delo tako nepomembno, da je delovno mesto tako malo ovrednoteno? Moje mišljenje je drugačno, saj je vendar tu začetek, lahko bi rekla odskočna deska za človeka, od katerega bomo jutri zahtevali produktivnost in kvaliteto. Trudimo se, da zaupano delo instruktorja čim bolj opravimo, da kar se da hitro in temeljito usposobimo nove delavce. V večini primerov v tem tudi uspemo.

Napisala sem, kar me je težilo, mogoče se nisem povsod izrazila tako, kot bi se morala. Pisala pa sem s srcem. Namen je bil: razložiti naše delo, ki ni lahko. Rezultati bi bili lahko neprimerno boljši, če bi ustvarili ustrežnejše pogoje pa tudi delo bi moralo biti drugače ovrednoteno. Mogoče bo ta moj prispevek le vzpodbudil odgovorne delavce, da razmislijo, ali bi se le dalo kaj narediti za delavca, ki prvič stopi v delovno organizacijo, saj je končno prvi vtis ob sprejemu izkaznica delovne organizacije.

MARTINA KRONI

ZAHVALA

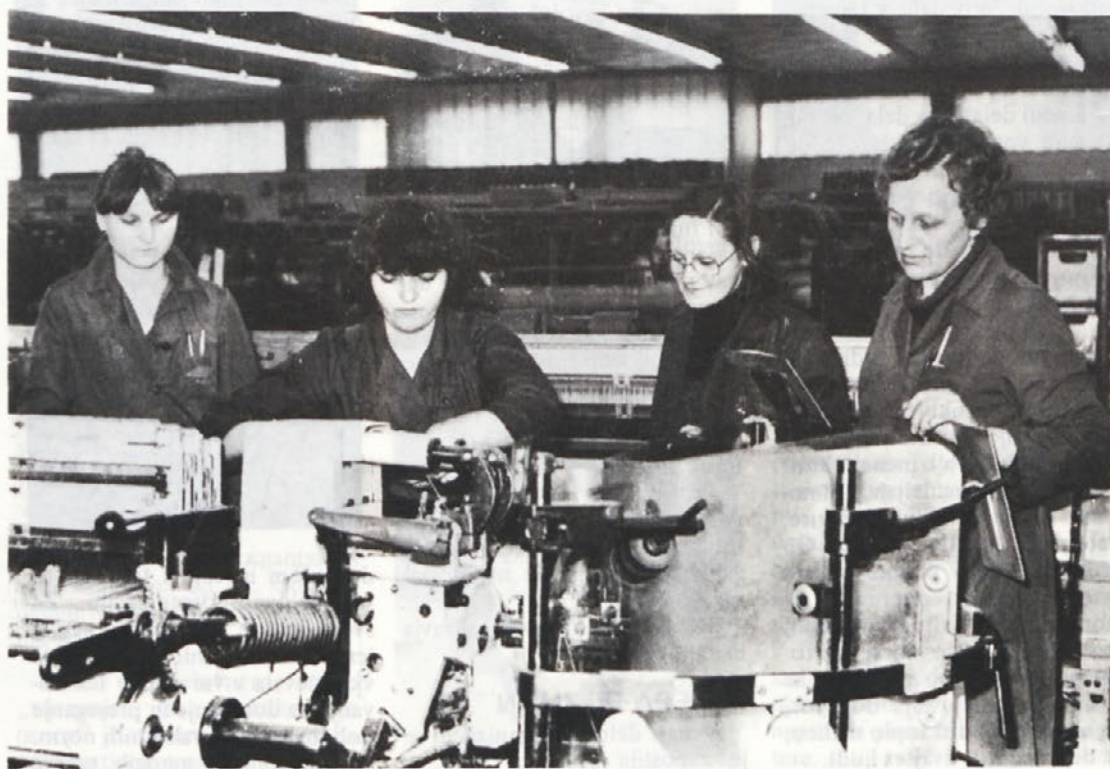
Ob smrti moje mame se iskreno zahvaljujem za podarjeni venec vsem sodelavcem iz oplemenitnice.

IVANKA KOŠMERL

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem za slovo in obdaritev ob odhodu v pokoj. Dolga leta sem delala v tkalnici, v začetku pod izredno težkimi pogoji, pa sem preživela in doživela z vami izredno lepe trenutke. Danes, ko odhajam, mi je težko. Zahvaljujem se vam za vse lepo, saj je tkalnica, v kateri sem toliko let delala, bila moj drugi dom. Hvala vam za vse.

ELA IVANČIČ

Volitve 1982

POSEBNA
PRILOGA

Volitve so pred nami

Pretekla so štiri leta, odkar smo v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni skupnosti skupnih služb Novoteksa volili delegacije v družbenopolitične skupnosti (v zbor združenega dela) in skupščine samoupravne interesne skupnosti, ter dve leti, odkar smo volili delegate v organe samoupravljanja. Nove volitve so torej pred nami, zato pogledimo, kako potekajo priprave nanje, koga in kakšne naloge čakajo v zvezi z njimi, ter si osvežimo posamezne pojme, ki se pojavljajo med pripravami na volitve oz. sploh v volilnem postopku.

Volitve v skupščine DPS in sisov ter v organe samoupravljanja urejata ustrezna volilna zakona (objavljena v Uradnem listu SRS, št. 23 in 24/77). Kot rečeno, se volitve delegacij v skupščine DPS in sisov opravijo na štiri leta, delegatov v organe samoupravljanja (v Novoteksu je izjema notranja arbitraža, v katero se delegati-arbitri prav tako volijo na štiri leta) pa na dve leti. Navedeni obdobji predstavljata **mandatno (pooblastilno) dobo** delegatov.

Med trajanjem mandatne dobe priprave na nove volitve ne mirujejo. V tem času, še posebej v zadnjem letu pred volitvami, potekajo t.i. **predkandidacijski postopki**, t.j. stalno evidentiranje novih možnih kandidatov za delegate, predvsem delavcev, ki ob svojem vsakodnevem delu kažejo pripravljenost za ustvarjalno sodelovanje v družbenem življenju. Če pomislimo, da bo v vseh tozidih in DSSS Novoteksa evidentiranih (po oceni) blizu 700 možnih kandidatov za delegatske funkcije, potem je jasno, da ta stalna naloga niti najmanj ni lahka, še posebej, če upoštevamo, da marsikdo ni pripravljen sodelovati v delu skupščin oz. organov samoupravljanja in da so nekatere **omejitve v kandidiranju** predpisane z zakonom. Zakonske omejitve se npr. kažejo v tem, da nihče ne more biti več kot dvakrat zaporedoma izvoljen v delavski svet ali za člana delegacije iste skupnosti, član samoupravne delavske kontrole ne more biti istočasno član delavskega sveta, t.i. v odilni delavci ne morejo biti

izvoljeni v delavski svet ali v samoupravno delavsko kontrolo, člani volilnih komisij in volilnih odborov ne morejo kandidirati in podobno.

Glavno breme v pripravi na delegatske volitve je na sindikalni organizaciji. **Sindikalna organizacija** je tista, ki skrbi za vodenje predkandidacijskih in kandidacijskih postopkov, evidentira možne kandidate za delegatske funkcije, sklicuje kandidacijske konference, izoblikuje predloge kandidatnih list in jih posreduje v razpravo zborom delavcev, dokončno sprejema kandidatne liste, analizira potek priprav na volitve, se aktivno vključuje v razpravo o evidentiranih kandidatih za volilne funkcije v DPS in sisih, po opravljenih volitvah skrbi za izobraževanje delegatov it. Skratka, sindikalna organizacija (njen izvršni odbor) mora skrbeti za pravočasno delo pri organizacijskih in kadrovskih pripravah na volitve.

Delavski sveti tozgov in DSSS so v začetku februarja razpisali volitve v samoupravne organe za 11. marca 1982, torej bodo istega dne, kot splošne volitve delegacij v DPS in sise, te je razpisala skupščina SRS. To je bilo sicer storjeno v nasprotju s stališčem predsedstva RS ZSS, ki je menilo, naj bi bile volitve ločene, vendar smo v Novoteksu ocenili, da bi z izvedbo volitev v dveh različnih terminih v večji meri povzročili motnje v proizvodnem procesu, s tem pa škodo, še posebej, ker imamo kmalu nato predviden referendum za sprejem sprememb nekaterih splošnih aktov. Poleg določitve o dnevu volitev so delavski sveti sprejeli še rokovnike za izvedbo posameznih volilnih opravil, določili število delegatov, ki jih bomo volili v posamezne organe samoupravljanja, vrsto delegacij, ki jih bomo volili, ter število delegatov v njih, imenovali volilne komisije in komisije za sestavo volilnih imenikov.

Poleg sindikalnih organizacij (izvršnih odborov) in delavskih svetov v predvolilnih in volilnih postopkih delujejo še volilne komisije, komisije za sestavo volilnih imenikov in volilni odbori. **Naloga volilnih komisij** je, da opravljajo neposredno tehnično delo v zvezi z volitvami, ugotavljajo, ali so kandidatne liste sestavljene v skladu z zakonom, imenujejo volilne odbore in nadzorujejo njihovo delo, ugotavljajo in razglašajo izid volitev, o tem poročajo delavskemu svetu in opravljajo druge naloge. Vsak tozdz. DSSS ima svojo volilno komisijo, na ravni DO pa imamo skupno volilno komisijo (imenoval jo je delavski svet DO), ki koordinira delo ostalih komisij, zbira podatke in sestavlja zaključno (zbirno) poročilo za delavski svet DO.

Naloga komisije za sestavo volilnih imenikov je, da po navodilih volilnih komisij in v skladu s predpisi pravočasno sestavi **volilne imenike**. V slednjih so popisani vsi tisti, ki imajo aktivno volilno pravico, se pravi pravico voliti, to pa so delavci in vajenci (učenci v gospodarstvu). Volilni imeniki vsebujejo zaporedno številko, priimek in ime, spol, rojstni datum in prebivališče volilnega upravičenca ter morebitne pripombe.

Volilni odbori na voliščih neposredno vodijo glasovanje, predvsem skrbijo za njegovo pravilnost in tajnost, po končanem glasovanju pa ugotovijo izid volitev na volišču ter predajo ves volilni material volilni komisiji.

Posebej pomembni so v zvezi z volitvami razni postopki. Kaj mora kdo narediti in do kdaj, je v predvolilnem in volilnem postopku podrobneje opredeljeno z rokovniki, ki so jih prejeli delavski sveti tozgov oz. DSSS. Najpomembnejši je **kandidacijski postopek**. Kandidate za delegate tako v organe samoupravljanja kot v delegatske skupščine določajo delavci na kandidacijskih konferencah

(zborih delavcev), ki jih sklicuje sindikalna organizacija. Te konference morajo biti opravljene najkasneje 15 dni pred volitvami. Na njih se piše zapisnik, v katerega se vnesejo vsi kandidati, na podlagi tega zapisnika pa nato sindikalna organizacija sestavi **enotno kandidatno listo**, katero predloži volilni komisiji najkasneje 10 dni pred dnevom glasovanja. Enotna se kandidatna lista imenuje zato, ker morajo biti na njej označeni deli delovnega procesa z ustreznim številom kandidatov, volilec pa mora iz vsakega dela delovnega procesa izvoliti določeno število kandidatov, torej ne tako, da bi iz celotne kandidatne liste prsto izbral kandidate. Kandidatna lista za volitve delegacij v DPS in sise je navadna, predložena pa mora biti volilni komisiji skupnosti najkasneje 15 dni pred dnevom glasovanja.

Kandidatna lista je **zaprtá**, če je na njej navedeno talikšno število kandidatov, kolikor jih je treba izvoliti, **odprta** pa je, če je na njej večje število kandidatov, kot jih je treba izvoliti. V prvem primeru so izvoljeni kandidati, ki dobijo večino glasov vseh volilnih upravičencev (več kot 50 %), v drugem pa tisti, ki dobijo največ glasov (lahko tudi manj kot 50 %).

Pri sestavi kandidatnih list je treba paziti, da so kandidati enakomerno zastopani po socialni strukturi: spolu, starosti, izobrazbi ipd. V organe samoupravljanja vsak del delovnega procesa delegira najmanj enega kandidata, koliko natančno, pa je odvisno od tega, koliko delavcev dela v delovnem procesu. Kaj je **delovni proces**, opredeljujejo statuti tozdov oz. DSSS (npr. obrat, sektor, izmena itd.), prav tako, na koliko delavcev naj se določi po en kandidat.

Ko je kandidatna lista sestavljena, jo sindikalna organizacija skupno s prilogami (z zapisnikom o delu kandidacijske konference, zapisnikom o delu sindikalne organizacije pri sestavljanju liste in s pismenimi izjavami kandidatov, da sprejemajo kandidaturu) predloži volilni komisiji. Le-ta takoj preveri, ali je lista sestavljena v skladu z zakonom; če je, jo potrdi in objavi, če ni, jo vrne v popravek, če pa je lista vložena prepozno ali če so v njej bistvene napake, jo zavrne. Vse to mora komisija narediti v z zakonom določenih (kratkih) rokih.

Glasovanje na voliščih je tajno in ga vodijo volilni odbori. Vsak volilec prejme eno ali več glasovnic, na katerih so navedeni kandidati po abecednem redu, tako kot so navedeni na kandidatnih listah. Na glasov-

nici je navedeno, koliko kandidatov se voli (iz posameznega dela delovnega procesa), glasuje pa se tako, da se obkroži zaporedna številka pred imeni kandidatov, za katere se želi glasovati. Glasovnice, na katerih je obkroženih več ali manj kandidatov, kot pa se jih voli, so neveljavne. Dopisovanje novih kandidatov na glasovnice je brez učinka. Glede na vse navedeno je treba reči, da večjo demokratičnost pri glasovanju zagotavljajo odprte kandidatne liste, saj imajo pri večjem številu kandidatov volilci možnost izbirati prav določene kandidate. Za to, kakšno kandidatno listo bodo sestavili (odprto ali zaprto), pa se bodo delavci odločali med kandidacijskim postopkom.

Volilna pravica uživa **pravno varstvo**. Tako ima vsak volilec pravico do ugovora, če ga ni v volilnem imeniku. Ugovor mora komisija za sestavo volilnega imenika rešiti najkasneje v 48 urah po prejemu. Prav tako ima vsak volilec pravico ugovarjati pri volilni komisiji zaradi nepravilnosti pri delu kandidacijskih konferenc (v 3 dneh po konferenci), nepravilnosti pri delu sindikalne organizacije v zvezi s sestavo kandidatne liste (v 3 dneh po sestanku sindikalne organizacije) ter nepravilnosti pri delu volilnega odbora (v 3 dneh po glasovanju). Volilna komisija posamezna nepravilna volilna dejanja lahko razveljavi in odredi druge ukrepe za odpravo napak, lahko pa razveljavi tudi same volitve ter odredi nove. Zoper odločbe volilne komisije do dopustne pritožbe pri sodišču združenega dela, ki mora odločiti v 48 urah po prejemu pritožb.

Na koncu naj navedemo še, kaj bomo volili:

Volitve v organe samoupravljanja tozdov, DO oz. DSSS:

- delegate v delavski svet DO,
 - delegate v delavski svet tozda oz. DSSS,
 - delegate v samoupravno delavsko kontrolo DO,
 - delegate v samoupravno delavsko kontrolo tozda oz. DSSS,
 - delegate v disciplinsko komisijo,
 - delegate v notranjo arbitražo
- Vse volimo za 2-letni mandat, razen delegatov v notranjo arbitražo, ki imajo 4-letni mandat.

Volitve v delegatske skupščine DPS in sisov:

- delegate v posebno delegacijo za zbor združenega dela skupščine občine,
- delegate v posebne ali združene delegacije (odvisno od števila delavcev v tozdih oz. DSSS) za kulturo, telesno kulturo, izobraževanje, raziskovanje, zdravstvo, otroško varstvo, socialno skrbstvo, stanovanjsko gospodarstvo, invalidsko in pokojninsko zavarovanje ter zaposlovanje.

Tokratne volitve bodo spet priložnost, da izkažemo svojo razredno zavest in da izberemo take predstavnike, ki bodo hoteli in znali delati na področjih, za katere jih bomo delegirali. Če nam bo uspelo izbrati prave, potem predkandidacijske in kandidacijske postopke ter delo

sindikalnih organizacij lahko ocenimo kot uspešno. Da pa ne bi izgledalo, kot da vse delo bremeni zgolj sindikat, pozivamo tudi ostale družbenopolitične organizacije, da se ustvarjalno vključijo v predvolilne priprave in v izvedbo samih volitev.

Priprava na volitve

Marca bodo volitve za ZZD, sise in družbenopolitične skupnosti. V naši DO bodo tudi volitve za DS in komisije.

Priprave na volitve so tekale skozi vse leto 1981. Evidentirali smo možne kandidate za delegate v ZZD, sise in družbenopolitične skupnosti. Izvršni odbori osnovne organizacije zveze sindikatov v DSSS in tozdih nosijo veliko odgovornost glede izpeljave volitev. Pripravili smo predloge možnih kandidatov in

evidentirane kandidate dali v javno razpravo. Po končani javni razpravi smo sklicali temeljno kandidacijsko konferenco, ta mora pregledati popis možnih kandidatov in dokončno oblikovati delegacije. Temeljno kandidacijsko konferenco predstavljajo delegati: iz vsakega delovnega procesa po en član, poleg teh pa še IO sindikata, sekretariat ZK, predstavniki DS, ZSMS in ZZB. Po končani temeljni kandidacijski konferenci se izvoli volilne komisije in komisijo za sestavo volilnega imenika. Prav tako se določijo volišča, na katerih bodo potekale volitve. Kandidacijske liste morajo biti v javnosti 14 dni pred volitvami. Volitve bodo 11. marca 1982. Za izvedbo volitev je potrebna angažiranost vseh družbenopolitičnih organov, kajti vemo, da delegatski sistem še ni v popolnosti zaživel tako, kot bi moral. Zato je potrebno predlagati in voliti take kandidate, ki nas bodo primerno zastopali v ZZD in sisih.

Po končanih volitvah bo skupna seja novo izvoljenih delegacij. Na tej seji se bodo konstituirale delegacije v prisotnosti vseh članov delegacij in predsednikov DS DSSS in tozdov.

V DSSS bodo štiri delegacije in sicer delegacija za zbor zdru-

ženega dela (šteje 7 delegatov), združena delegacija za stanovanjsko gospodarstvo, pokojninsko zavarovanje in zaposlovanje (šteje 9 delegatov), združena delegacija za otroško

varstvo, zdravstvo in socialno skrbstvo (9 delegatov) in združena delegacija za kulturo, izobraževanje in telesno kulturo, ki tudi šteje 9 delegatov:

- prodajni sektor**
1. Kocjančič Bogo
 2. Sitar Rozi
 3. Aš Marija
 4. Mikec Jože
 5. Pešič Doroteja
 6. Žibert Marjana

zbor združenega dela

1. Jovič Mirko
2. Kastelic Darko
3. Kralj Jože
4. Krakow Marija
5. Panijan Ivo
6. Pavlovič Vera
7. Tekstor Boža

združena delegacija za stanovanjsko gospodarstvo, pokojninsko zavarovanje in zaposlovanje

1. Bele Štefka
2. Brodar Roman
3. Geršič Martin
4. Hodžič Marija
5. Kodrič Boris
6. Makše Martina
7. Lilek Nevenka
8. Vencelj Slavka
9. Zavrl Majda

združena delegacija za kulturo, izobraževanje, telesno kulturo in raziskovanje

1. Aušperger Jože
2. Cesar Darja
3. Filip Tine
4. Klobčar Tatjana
5. Kolenc Tatjana
6. Mavsar Milena
7. Mohorič Jože
8. Pitamic Živko
9. Smerdu Ana

združena delegacija za otroško varstvo, zdravstvo in socialno skrbstvo

1. Božič Slavka
2. Petrič Dunja
3. Bavčar Mirjana
4. Dular Agata
5. Kovačič Nevenka
6. Pelko Malči
7. Špoljar Majda
8. Rajmer Breda

PREDLOG MOŽNIH KANDIDATOV ZA DS DSSS IN CENTRALNI DS

kadrovsko-splošni sektor

1. Kastelic Darko
2. Kolenc Vida
3. Kralj Jože
4. Smerdu Ana

finančno-računovodski sektor

1. Drgan Martin
2. Dular Majda
3. Mance Vlasta
4. Štravs Jožica

nabavni sektor

1. Rifelj Ivan
2. Šepetavc Hilda

tehnično-razvojni sektor

1. Celič Irena
2. Kovačič Nevenka
3. Podpadec Ana

plansko-analitska služba

1. Legan Vanja
2. Rožanc Zvezdana

služba za napredek kakovosti

1. Levstik Valentin
2. Mohorič Jože

sektor za informacijske sisteme in organizacijo

1. Bahovec Zlatko
2. Gutman Ljuba

centralni delavski svet

1. Avsec Stane
2. Dular Agata
3. Pešič Ratomir
4. Plaper Peter
5. Šintler Hinko

PREDLOG MOŽNIH KANDIDATOV ZA KOMISIJO ZA SAMOUPRAVNO DELAVSKO KONTROLO DSSS, SAMOUPRAVNO DELAVSKO KONTROLO DO, DISCIPLINSKO KOMISIJO IN ARBITRAŽO

komisija za samoupravno delavsko kontrolo DSSS

1. Erpe Marjan
2. Gliha Janez
3. Srebernjak Andreja
4. Terzin Mira
5. Travižan Marija
6. Zagorc Franc

komisija za samoupravno delavsko kontrolo delovne organizacije

1. Kumer Peter
2. Resnik Anica

disciplinska komisija

1. Kavšek Slavko, predsednik
2. Šlajkovec Viktor, namestnik predsednika

člani disciplinske komisije

1. Hrastar Danica
2. Kajs Milena
3. Staniša Mira

notranja arbitraža

1. Cimermančič Miha
2. Geršič Martin
3. Hrastar Danica

Ravno tako, kakor v DSSS, bodo tudi v tozdu Konfekcija Novo mesto formirane delegacije.

EVIDENTIRANI KANDIDATI:

posebna delegacija za zbor združenega dela

1. Petan Jožica
2. Dobrnič Josip
3. Bokan Zdenka
4. Radež Martin
5. Zupančič Vera
6. Kocjan Vinko
7. Petrovič Mitra
8. Miklič Marija
9. Fink Greta
10. Mišmaš Jože

združena delegacija za kulturo, telesno kulturo, izobraževanje in raziskovanje

1. Spasovski Jelica
2. Saje Joži I
3. Dragman Milan
4. Krivec Jelka
5. Pužina Zdenka
6. Drenik Pavla
7. Saje Joži II
8. Blažič Joži
9. Klemenčič Anton
10. Kolenc Milan

združena delegacija za zdravstvo, otroško varstvo, socialno skrbstvo

1. Novak Jože
2. Jerič Ana
3. Hafner Ana
4. Božič Marija
5. Golobič Marija
6. Adamič Ljuba
7. Zoran Cvetka
8. Ivanič Slavica
9. Drašler Marija
10. Brinec Joži

združena delegacija za stanovanjsko gospodarstvo, invalidsko-pokojninsko zavarovanje

1. Mazovec Zdravko
2. Glinšek Joži
3. Kump Mira
4. Kaplan Joži
5. Mežan Ludvik
6. Anžlovar Pepca
7. Gačeša Mara
8. Bohte Štefka
9. Tintor Nevenka
10. Bartolj Anica

DELAVSKI SVET DO:

1. Drenik Pavla
2. Šprajcar Drago
3. Panijan Vesna
4. Pucelj Ana
5. Klobučar Jože
6. Drganc Brane

DELAVSKI SVET TOZD KONFEKCIJA I:

- šablonernica
1. Kolenc Milena

krojišnica

1. Škedelj Zvone
2. Pust Martin

predmontaža

1. Škedelj Marija
2. Jerič Ana

3. Adamlje Joži
4. Rapuš Draga

KONTROLO DSSS,

I. trak

1. Bukovinski Olga
2. Škrbec Fani
3. Župan Rezi
4. Rezelj Janja

II. trak

1. Cvetan Vesna
2. Pužina Zdenka
3. Graša Marica
4. Jovetič Dani

III. trak

1. Vukmanovič Kati
2. Bokan Zdenka
3. Zdravkovič Ljubica
4. Povše Slavka

IV. trak

1. Streš Anica
2. Pucelj Anica
3. Krevs Marija

V. trak

1. Radojčin Milica
2. Vesel Slavka

zamontaža in končna kontrola

1. Drenik Pavla
2. Dobrnič Josip
3. Brinec Joži
4. Židanik Zdenka

režija tozda

1. Bartolj Anica
2. Kocjan Vinko

DELAVSKA KONTROLA DO:

1. Kump Mira
2. Zupančič Vera
3. Mitag Jože

DELAVSKA KONTROLA TOZDA

1. Spasovski Jelica
2. Bartolj Franc
3. Mišmaš Jože
4. Kaplan Joži
5. Moha; Mirko
6. Fink Dani

DISCIPLINSKA KOMISIJA

1. Kokalj Tončka
2. Krivec Jelka
3. Rifelj Marjan
4. Jerkovič Borjana

Predsednik skupne disciplinske komisije:

Kavšek Slavko,

namestnik skupne disciplinske komisije:

Šlajkovec Viktor

V tozdu Tkanina bo 9 delegacij in sicer delegacija za zbor združenega dela (šteje 7 delegatov), posebna delegacija za kulturno skupnost (7 delegatov), posebna delegacija za telesno-kulturno

skupnost (7 delegatov), združene delegacija za izobraževanje in raziskovanje (9 delegatov), posebna delegacija za zdravstveno skupnost (7 delegatov), posebna delegacija za skupnost otroškega varstva (7 delegatov), posebna delegacija za skupnost socialnega skrbstva (7 delegatov) in združena delegacija za skupnost za zaposlovanje in za skupnost invalidskega in pokojninskega zavarovanja (9 delegatov).

zbor združenega dela

1. Bobnar Stane
2. Dolmavič Rozi
3. Dular Vlado
4. Florjančič Bojan
5. Jerman Janez
6. Kastelic Franc
7. Pavlin Franc
8. Pate Ivan
- Špehar Ivan
10. Springer Ivan
11. Štrbenc Alojz
12. Zuanovič Katica
13. Zupan Ana

posebna delegacija za kulturo

1. Cvetkovič Marija
2. Dragman Jože
3. Malnar Nada
4. Matoh Vera
5. Mirtič Anica
6. Slak Tončka
7. Staniša Ivan
8. Springer Rozi
9. Žižek Mira

posebna delegacija za telesno kulturo

1. Ban Zdenko
2. Barbi Karel
3. Brezovar Franc
4. Dravinc Slavko
5. Kostrevc Anton
6. Radovanovič Milan
7. Šepetavc Andrej
8. Štine Jože
9. Zupančič Marko

združena delegacija za izobraževanje in raziskovanje

1. Danev Savo
2. Jakše Milan
3. Jakšič Đuro
4. Klipa Rade
5. Pate Ivan
6. Staniša Jože
7. Stanojevič Todor
8. Topalovc Zdenka
9. Vidic Jože ml.
10. Zupančič Mirko
11. Žižek Alfonz

posebna delegacija za zdravstvo

1. Ban Ana
2. Berlan Franc
3. Črnič Ivanka
4. Florjančič Joži
5. Kastelic Milena
6. Lakovnik Irena
7. Pungartnik Ana
8. Slak Marija
9. Springer Ana
10. Vezmar Anka

posebna delegacija za otroško varstvo

1. Božič Franc
2. Gutman Breda

3. Mirtič Edita
4. Novak Ludva
5. Primc Mojca
6. Sančanin Ivanka
7. Stopar Vojko
8. Špan Jože
9. Udovč Cirila

posebna delegacija za socialno skrbstvo

1. Božič Štefka
2. Jelič Zvonko
3. Kavšek Joža
4. Klemenčič Magda
5. Lavrič Vera
6. Luzar Franc
7. Mihajlovič Fikreta
8. Mrksič Slavka
9. Sladič Lojzka
10. Štampfelj Franc
11. Štepec Ivanka
12. Zupan Rudi

posebna delegacija za stanovanjsko gospodarstvo

1. Bogdanič Stojca
2. Cimermančič Jože
3. Čivović Rafik
4. Glinšek Milan
5. Hočevar Vera
6. Ilič Anica
7. Jarc Vera
8. Markovič Gordana
9. Špilar Marija

združena delegacija za invalidsko in pokojninsko zavarovanje in zaposlovanje

1. Brudar Justi
2. Brudar Viktor
3. Galič Milena
4. Hudoklin Stane
5. Jakše Stane
6. Kranjc Justi
7. Kranjc Majda
8. Les Silva
9. Lužar Franc
10. Pirnar Fani
11. Škufca Jože
12. Vidic Nada
13. Zupančič Joži

PREDLOG MOŽNIH KANDIDATOV ZA DELAVSKI SVET DELOVNE ORGANIZACIJE, ZA DELAVSKI SVET TEMELJNE ORGANIZACIJE TKANINA, ZA SAMOUPRAVNO DELAVSKO KONTROLO DO, ZA SAMOUPRAVNO DELAVSKO KONTROLO TOZDA TKANINA, ZA DISCIPLINSKO KOMISIJO IN NOT-RANJO ARBITRAŽO

DELA VSKI SVET DO

predilnica:

1. Ferbežar Jože
2. Les Silva
3. Zuanovič Katica

priprava:

1. Dvornik Marinka
2. Klipa Rade
3. Pungartnik Ana

oplemenitilnica

1. Dolmavič Rozi
2. Jarc Vera

3. Kastelic Franc
4. Teimovič Slavko

tkalnica

1. Božič Joža
2. Jakše Ivan
3. Štrbenc Alojz

IVS:

1. Kos Mirt
2. Lužar Ludvik

skupne službe tozda:

1. Cesar Alojz

DELAVSKE SVET TOZDA TKANINA

predilnica:

1. Bogdanič Stojanka
2. Lužar Ivan
3. Novak Jože
4. Pungertar Anton
5. Urbič Alojz
6. Vezmar Gojko

prilpava:

1. Brudar Viktor
2. Bukovec Peter
3. Hudoklin Stane
4. Klemenčič Magda
5. Kuzmijak Magda
6. Mrkšič Slavka
7. Novak Marija II
8. Pintar Anica
9. Seničar Anica

IVS

1. Avsec Viktor
2. Bartolj Jože
3. Matoh Janez
4. Škufca Jože
5. Zadnik Anton

skupne službe tozda

1. Hočevar Vera
2. Zupan Anica

pletalnica:

1. Cukut Vlado

šivalnica

1. Avsec Mari
2. Kotnik Zdenka
3. Maletič Milena
4. Mitkovič Bojana
5. Mlakar Marija
6. Mlinar Milka
7. Žic Milena

oplemenitilnica:

1. Bukovec Peter
2. Goričar Ivan
3. Kužnik Draga
4. Pate Ivan
5. Stipič Gusta

tkalnica:

1. Kavšek Slavko
2. Kocjančič Ivan
3. Marolt Anton
4. Novak Ana

5. Primc Anton
6. Selak Silva
7. Šešič Borka
8. Šetina Pepca
9. Žagar Franc
10. Žučak Drago

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA DELOVNE ORGANIZACIJE

1. Dular Vlado
2. Koprivnik Herman

SAMOUPRAVNA DELAVSKA KONTROLA TOZDA TKANINA

1. Bohte Anton
2. Brezovar Franc
3. Franko Franc
4. Hočevar Stane
5. Makše Stane
6. Mohar Marija
7. Resnik Riko
8. Špan Jože

DISCIPLINSKA KOMISIJA

1. Avsec Viktor I
2. Avsec Viktor II
3. Kavšek Slavko
4. Pungartnik Ana
5. Šenica Vida

predsednik skupne disciplinske komisije:

Kavšek Slavko

namestnik skune disciplinske komisije:

Šlajkovec Viktor

NOTRANJA ARBITRAŽA

1. Jakšič Đuro
2. Resnik Riko
3. Stanojevič Todor

V tozdu Trgovina bodo imeli 1 delegata v zboru združenega dela, 1 delegata v združeni delegaciji za stanovanjsko gospodarstvo, pokojninsko zavarovanje in zaposlovanje in 1 delegata za združeno delegacijo za kulturo, izobraževanje, telesno kulturo in raziskovanje.

OSNOVNA ORGANIZACIJA ZVEZE SINDIKATOV TOZDA TRGOVINA PREDLAGA NASLEDNJE EVIDENTIRANE MOŽNE KANDIDATE

zbor združenega dela

1. Polak Slavko

združena delegacija za stanovanjsko gospodarstvo, pokojninsko zavarovanje in zaposlovanje

1. Barbič Tončka

združena delegacija za otroško varstvo, zdravstvo in socialno skrbstvo

1. Juršič Mojca

združena delegacija za kulturo, izobraževanje in telesno kulturo

1. Kastelic Jelka

PREDLOG EVIDENTIRANIH MOŽNIH KANDIDATOV ZA DELAVSKI SVET TOZDA TRGOVINA

območje Novo mesto, Bršljin, SS TO (3 delegate)

1. Polak Slavko
2. Juršič Mojca

3. Kastelic Jelka
4. Pintarič Marica

območje Metlika, Karlovac (1 delegat)

1. Obradovič Marija
2. Kambič Vilko

območje Zenica, Pucarevo (1 delegat)

1. Dujmušič Zoran
2. Vujinović Mitra

območje Sarajevo, Trebinje (1 delegat)

1. Aljović Muhamed
2. Mrkič Žarko

območje Vrbas, Čačak, Arandjelovac (1 delegat)

1. Mojstorović Dobriša
2. Đurovič Mirjana

območje Kosovska Mitrovica, Aleksinec (1 delegat)

1. Stojanović Momčilo
2. Gashi Selahedin

območje Bor (1 delegat)

1. Pijović Zorica
2. Stanković Dragana

PREDLOG EVIDENTIRANIH MOŽNIH KANDIDATOV ZA KOMISIJE TOZDA TRGOVINA

komisija za samoupravno delavsko kontrolo tozda

1. Peroci Mojca
2. Pavlič Elica
3. Stanič Gojko
4. Đorđević Radica
5. Sulejmani Mustafa

komisija za samoupravno delavsko kontrolo DO

1. Kostrevec Lada

disciplinska komisija tozda

1. Petković Marjeta
2. Bec Brane
3. Lipar Anica

DELEGATI DELAVSKEGA SVETA DO

1. Bec Brane
2. Milenković Bratislav

ARBITRAŽA DO

1. Pirc Marjan
2. Petković Marjeta

Izvršni odbori OO ZS TOZDA TKANINA
TOZDA KONFEKCIJA NOVO MESTO
TOZDA TRGOVINA
DSSS

OBVESTILO

Vse starše, ki želijo svoje otroke vključiti v otroški vrtec Novoteks, obveščamo, da je rok za prijave do 31. marca 1982. Prijavnice dobite v kadrovskem oddelku pri socialni delavki. Pogoji za sprejem v otroški vrtec je, da bo otrok do 31. avgusta letos izpolnil dve leti in pol. Mlajših otrok ne bomo sprejemali.

Komisija za
družbeno prehrano in
otroško varstvo
Novoteks

V vrtcu hrepenijo po šoli

ČLANI NOVINARSKEGA KROŽKA OSNOVNE ŠOLE BRŠLJIN MED MALČKI V VRTCU

V lanskem decembru sva s prijateljico Matejo iz literarno novinarskega krožka OŠ Bršljin obiskali otroški vrtec v Foesterjevi ulici 10. Prišli sva z namenom, da z otroci spregovoriva nekaj besed o šoli.

Delo je potekalo takole: otroci so zbrani nemirno čakali na najina vprašanja. Zajčki, čeprav brez dolgih ušes, so pričeli vneto odgovarjati na vprašanja, vsi vprek so kričali in vsak je hotel biti prvi vprašan, a dogovorili smo se za red in disciplino.

Prvo vprašanje se je glasilo: „Bi radi hodili v šolo?“ „Nikogar ni bilo med njimi, ki bi odgovoril ne, vsi so si želeli v šolo in vsi so bili prepričani, da je v šoli še lepše kot v vrtcu. Vsi so si želeli čimprej postati večji in pametnejši.

Na najino drugi vprašanje: „Kaj mislite, da boste delali v šoli?“ pa so odgovorili takole: „V šoli se bomo učili pisati črke, računati, risati, telovadili bomo...“ Fantje pa so prav pogumno odgovorili, da bodo igrali nogomet. Od urnih zajčkov sva se morali posloviti z obljubo, da še kdaj prideva.

Nekaj korakov po hodniku naprej sva zaslišali klepet majčkenih pikapolonic. Z vprašanji sva prišli kar na dan. „V vrtcu se igramo z lego kockami, avtomobilčki, kuhamo pa tudi cici-bane gledamo,“ je rekla Tina.

Na omarici so imeli narejene ježke, to je njihovo delo, so se takoj pohvalili.

Čas nas je preganjal, midve pa sva imeli za obiskat še dve skupini. Tudi z metuljčki sva se kar dobro razumeli. Rekli so, da bi radi hodili v šolo, da bi dobivali ocene. Vsak od njih je zelo priden, vsaj tako so povedali. Predno pa sva se poslovili, so nama pokazali še svoje izdel-

ke. „Odfrčali“ sva v zgornje nadstropje k večji skupini, s katero sva se lažje pogovarjali o šoli. Pobahali so se, češ da gredo v jeseni že v šolo. Vsak že zna kar veliko pisati, risati pa tudi brati so že poskušali. Imajo tudi prijatelje, ki že hodijo v šolo, in ti so jih seznanili z delom v šoli.

Vprašala sem jih: „Ali veste, kaj vas čaka v šoli?“ „Seveda, knjige, zvezki, klopi, stoli, omare, table, krede, tovarišice...“ in še in še bi lahko naštevali, če jih ne bi začel preganjati čas za zajtrk. Povedali so še, kaj želijo postati, ko odrastejo: vse deklice bodo mamice, fantje pa očetje pa tudi za svoj poklic ve že vsak. Med njimi bo veliko miličnikov, trgovk, zdravnikov, pilotov, ki ne bodo vozili po megli, učiteljic in tovarišev. Čez nekaj let lahko v Novem mestu pričakujemo veliko pridnih delavk in delavcev.

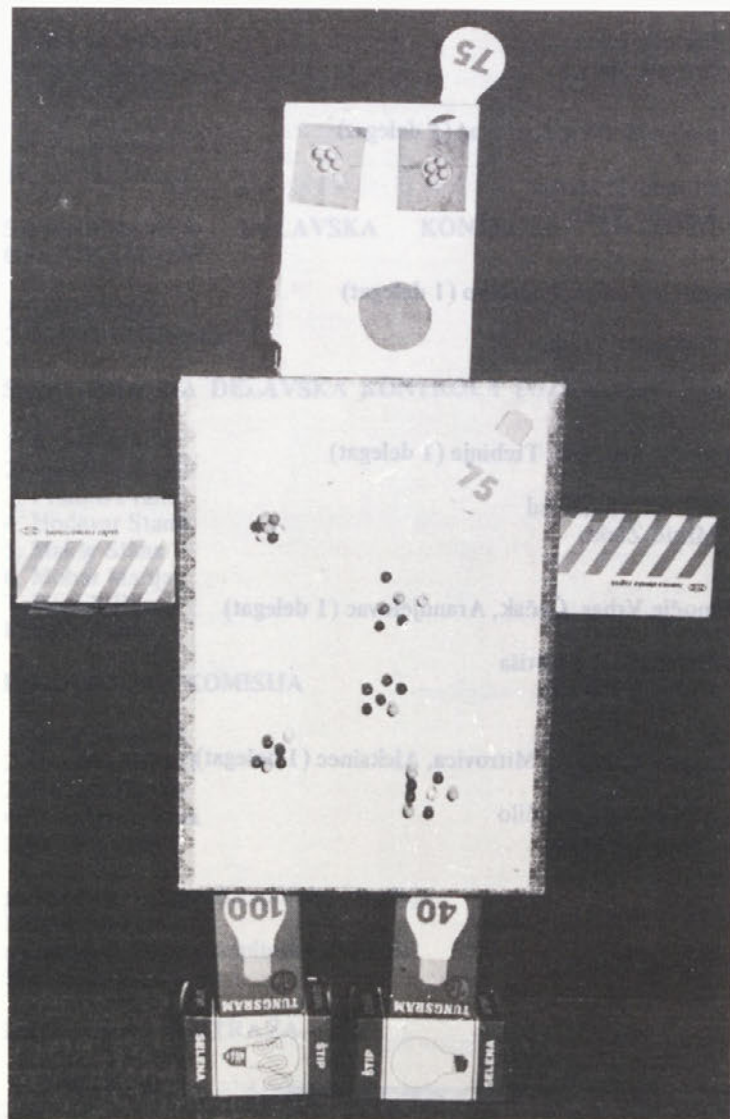
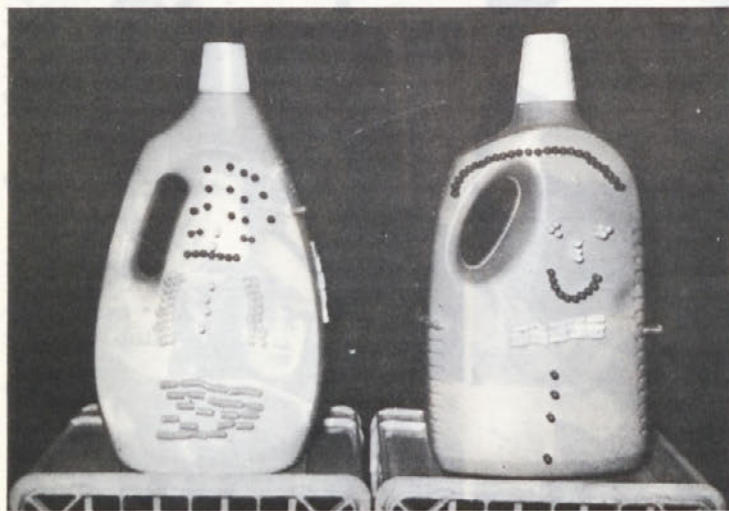
Z Matejo sva odšli v šolo z mislimi na vrtce. „Oh, kako so pristržni, prijazni in domiselni,“ sem dejala. Seveda je potrdila Mateja mojo ugotovitev.

MATEJA KOCJAN 8. c
JANA ŠPRINGER 8. b
OŠ Bršljin

Prva slika: avtorja Janez Auersperger, Mitja Medic

Druga slika: avtor Katarina Lušovec

Igra otroka vzgaja, uči in razvedri

V igri otrok na samosvoj način vpliva na svet, v tem je tudi poglavitni vir njegovih igralnih užitkov. V igri zažive vse strani otrokove osebnosti, domišljija, čustva, sposobnosti in spretnosti. Izkušnje, ki jih pridobi otrok na neposreden način z igro, mu dajo možnost za primerjanje, presojanje in sklepanje. In prav v tem je velik pomen otroške igre in igračk. Otroku, ki se je v zgodnji dobi uspešno uveljavil in razživel v igri, bo tudi pri šolskem delu uspešen in osebno uravnovešen.

OTROK MORA NAREDITI VSE IZ VSEGA

Za uspešno igro potrebuje otrok čas, prostor za igrače. Igračk potrebuje razmeroma malo, le-te pa morajo ustrezati njegovemu telesnemu in dušev-

nemu razvoju, še več, dati morajo otroku veliko igralnih možnosti. Teh pa kupljena igračka nima vselej. Zato otrok sam od sebe posega po drugih pripomočkih, po predmetih vsakdanje rabe iz okolice. Veliko mu pomenijo koščki lesa, pisano kamenje, fiziološki, listje, gozdni plodovi in vejice. To lahko po svoje oblikuje, uporablja in se tudi po svoje z njimi igra. Drobcena vejica na vodi kaj hitro postane čolniček, ladja, parnik ali celo vesoljska raketa. Otroku je ob tej priložnosti igrački srečnejši kot ob kupljeni in lepo izdelani ladjici ali raketi.

Kar sam naredi, je zanj več vredno. Lahko celo trdimo, da ni stvari ali predmeta, s katerim se otrok ne bi mogel igrati.

TILKA BOŽIČ

22. seja delavskega sveta je bila 1. februarja 1982.

Dnevni red je obsegal 11 točk. Sprejeli smo plane za leto 1982.

Plan zaposlenih je 240, plan proizvodnje 15.586.400 minut, plan delovnih dni je 266, za investicijsko vzdrževanje planiramo 550.000 din in plan stroškov rezervnih delov je 3.000.000 din.

Sprejeta je bila dopolnitev pravilnika za delitev dohodka, čistega dohodka in OD, učinko-

vitost pa se začne obračunavati s 1. marcem 1982.

Obpravnavali smo tudi predlog novih cen za artikle dodatne kolekcije 7000 in artikle kolekcije 8000 in jih predlagali v obravnavo in sprejem zboru delovnih ljudi.

Sprejeli smo samoupravni sporazum PIS o medsebojnih pravicah in obveznostih pri skupnem izvajanju vzgojno-izobraževalnih programov.

Sprejeta je bila dopolnitev pravilnika o razvidu del oziroma nalog za tozd in DSSS.

Sprejeli smo samoupravni sporazum o združitvi dela po-

stih sredstev rezervnega sklada tozda v sklad skupnih rezerv občine Črnomelj (namensko za kreditiranje izvedbe sanacijskega programa Industrije motornih vozil Novo mesto oziroma njenih tozdov).

Sprejeli smo spremembe samoupravnega sporazuma o združitvi v Ljubljansko banko.

Potrdili smo predlog, da DSSS nabavi potrebna osnovna sredstva za preureditev desnatore.

Obpravnavali smo poročila inventurnih komisij, za ugotovljene inventurne presežke in manke pa smo sprejeli sklep, da se inventurni manko knjiži na

izredne odhodke, inventurni presežek pa na izredne prihodke.

Dvema zainteresiranima dobrih mladincema bomo omogočili udeležbo na MDA. Sprejet je bil tudi sklep, da se vse zaposlene v tozdu pismeno obvesti, kje je prepovedano kaditi; če se po obvestilu kdo ne bo ravnal, sproži neposredni vodja disciplinski postopek zoper kršitelja.

Kot zadnji sklep smo sprejeli, da se pregleda vse nerealne čase in ponovno določi norma. Najprej se to naredi v likalnici in končni kontroli, nato pa od traka hlače do krojilnice.

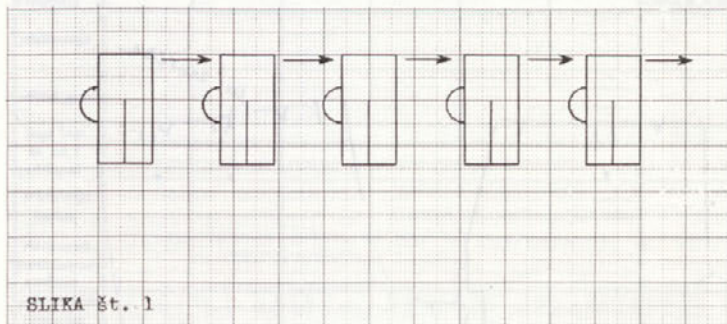
IVANKA MORAVEC

Proces izdelave tekstilne konfekcije

Kot smo povedali zadnjič, razlikujemo tri sisteme in sicer;

1. Verižni sistem tehnološkega procesa

Verižni sistem je takšen, da delo (skozi proizvodno skupino) v verigi neprekinjeno teče od operacije do operacije oz. od prvega do zadnjega delovnega mesta v skupini. Ker se operacije dela izvajajo neprekinjeno, v tem smislu ni medfaznega odlaganja ali skladiščenja.

SLIKA št. 1

Slika št. 1 nam prikazuje shematski prikaz poteka dela pri verižnem sistemu tehnološkega procesa.

Kot dobre lastnosti verižnega sistema lahko naštejemo:

- čas pretoka predmeta dela je zelo kratek in je zato tudi dolžina proizvodnega cikla kratka,
 - obstaja zelo majhna nedokončana proizvodnja,
 - ne potrebujemo prostora za odlaganje ali skladiščenje medfaznih zalog,
 - v proizvodnjo so angažirana majhna finančna sredstva.
- Pomanjkljivosti sistema pa so:

- pri izostanku delavca z dela so lahko velike posledice zaradi zastoja v proizvodnji,
- individualna sposobnost vsakega posameznika v delov-

SISTEMI TEHNOLOŠKEGA PROCESA V ŠIVALNICI

nem procesu ne pride do izraza, — zelo težko je tehnološko usklajevanje in privajanje pri zamenjavi proizvodnega programa oz. modela.

Verižni sistem ni pogost v industriji oblačil in to zaradi omenjenih pomanjkljivosti in zaradi tega, ker se ne da doseči maksimalno produktivnost dela.

2. Fazni sistem tehnološkega procesa

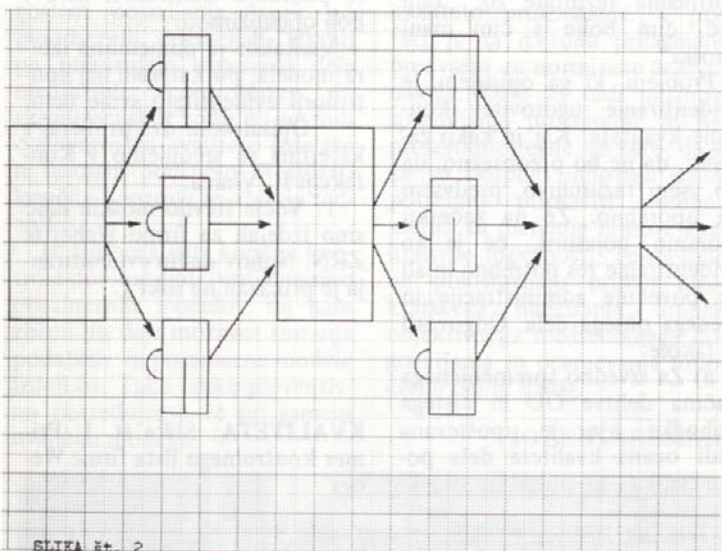
Za razliko od verižnega sistema tehnološkega procesa, ko delo teče v verigi, so pri faznem sistemu delovne operacije podeljene v funkcionalne skupine in te skupine so dejansko faze dela.

Pri faznem sistemu lahko razlikujemo:

- pripravne ali predmontažne funkcionalne skupine ali faze dela,
- montažne funkcionalne skupine ali faze dela.

Vsaka od naštetih skupin je lahko razdeljena na še nekoliko funkcionalnih skupin znotraj same faze. V tehnološkem postopku dela pa lahko na predmontažno fazo pride ena ali več montažnih faz.

Karakteristično za fazni sistem tehnološkega procesa je to, da ima obvezno medfazno skladišče nedokončane proizvodnje in zaradi tega ni nujno, da so delovna mesta enakomerno obremenjena. Zaradi tega se pri tem sistemu lahko doseže maksimalna delovna produktivnost in pridejo bolj do izraza posamezne sposobnosti delavca.

SLIKA št. 2

Slika št. 2 nam prikazuje shematski prikaz poteka dela pri faznem sistemu tehnološkega procesa z medfaznim skladiščem-odlagališčem.

Dobre lastnosti faznega sistema so:

- fazni sistem je veliko manj občutljiv na izostanke z dela,
- možne zastoje v proizvodnji lahko nadomestimo z zalogami iz medfaznega skladišča,
- individualne sposobnosti delavca pridejo do izraza maksimalno,

— pri zamenjavi modela se delovna skupina lažje vklopi v novo delo.

Pomanjkljivosti faznega sistema pa so:

- čas pretoka predmeta dela skozi delovno enoto je relativno dolg,
- pojavlja se veliko nedokončane proizvodnje,
- zaradi velike nedokončane proizvodnje so vezana velika finančna sredstva,

— fazni sistem potrebuje veliko večji delovni prostor.

3. Kombinirani sistem tehnološkega procesa

Že sama beseda pove, da smo pri tem sistemu nekaj kombinirali in sicer smo od verižnega in faznega sistema združili dobre strani in tako dobili nov sistem, ki je nekako najbolj primeren in

(Nadaljevanje na 18. strani)

(Nadaljevanje s 17. strani)

najbolj razširjen v tekstilni konfekciji. Običajno se pri kombiniranem sistemu pripravna dela izvajajo po faznem sistemu, montažna dela pa po verižnem sistemu.

Pri kombiniranem sistemu tehnološkega procesa razlikujemo dve varianti in sicer:

- progresivni sistem partij,
- sistem prostih partij.

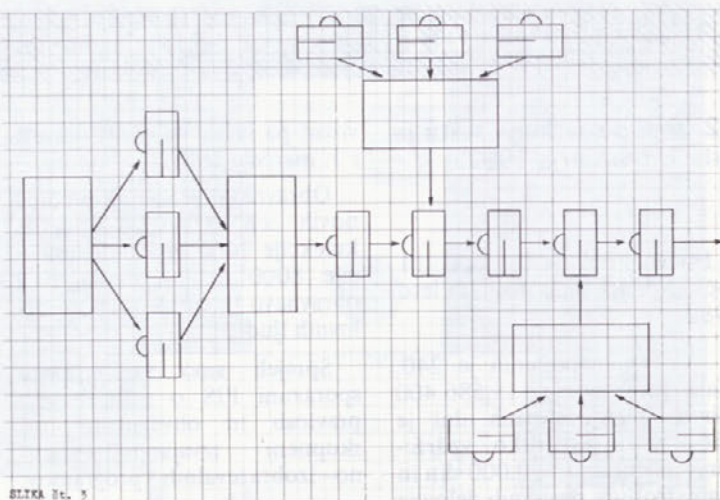
Te dve varianti sta odvisni tudi od tega, kakšne oblačilne predmete v proizvodnji izdelujemo in tako imamo z ozirom na vrsto oblačil lahko od 5 do 50 kosov izdelkov v partiji.

Normalno je, da imamo krajši proizvodni cikel, če je število kosov v partiji manjše, in obratno: treba je paziti, da se število kosov v partiji ne zmanjša pod mejo, ki bi mogla v proizvodnji povzročiti zastoje in s tem seveda praktično podaljšani cikel.

Slika št. 3 nam prikazuje shematski prikaz poteka dela pri kombiniranem sistemu tehnološkega procesa z medfaznim odlagališčem in delom montažne linije, kjer delo poteka po načelih verižnega sistema.

(se nadaljuje)

MARIJAN ŽALAC

Slika št. 3

Evidentiranje napak na področju kontrole kvalitete

Kvaliteta izdelkov ima v času svetovne gospodarske krize in v stabilizacijskem obdobju velik pomen. Trg postaja iz dneva v dan bolj zahteven in na njem uspejo le proizvodne organizacije, ki pravočasno in po željah kupcev plasirajo kvalitetno narejene izdelke. Veliko bolj konkurenčen in zahteven je tuji trg, na katerega moramo biti vse bolj in bolj usmerjeni.

Opredelimo se na našo proizvodnjo.

Kvaliteta mora biti na visoki ravni tako za domači kot za tuji trg. To je cilj kontrolne službe, ki z ostalimi službami in tvorcami proizvodnega procesa dosega optimalne rezultate oz. „čim več, čim bolje s čim manj stroški“.

Problem, ki ga opisujem, je evidentiranje ugotovitev kontrole kvalitete. Kaj in kako zapisati, da ne bo preobsežno, da bo vsem razumljivo, predvsem pa uporabno. Že na začetku moramo pojasniti, če je to evidentiranje res potrebno in ali ne povečuje administracije in njenega obsega dela. Odgovoril bi takole:

a) Za izvedbo spremenjenega načina delitve OD in čistega dohodka, kjer je upoštevana tudi ocena kvalitete dela posameznika, so potrebna objek-

tivna merila za ugotavljanje uspešnosti na tem področju. To bomo dosegli le z doslenim evidentiranjem napak in evidentiranjem dela medfaznih in končnih kontrolorjev.

b) Z evidentiranjem napak lahko ugotovljamo količino problematike pri posameznih operacijah.

c) Da bi pravilno reševali probleme kvalitete izdelave, moramo ugotoviti tudi stopnjo težavnosti posameznih primerov.

d) Administracija se številčno ne poveča, vsekakor pa se bolje izkoriščajo notranje rezerve, saj delo kontrolorjev poteka (s pomočjo kontrolnih listov) bolj organizirano.

Vsekakor je pomembna izbira modela, po katerem naj kontrolorji evidentirajo svoje delo.

Opisal bom dva primera, s katerima se srečujemo v Konfekciji II. Vinica.

1. Večje število moških hlač smo izdelali za firmo Weber iz ZRN. Njihov način evidentiranja je prikazan na sliki 1.

KVALITETA: Slika št. 1: Primer kontrolnega lista firme Weber

Firma kontroliranja:										Klasa kontroliranja:									
Kontrolor:										Kontrolirani:									
Vrednotenje proizvodne linije:										Vrednotenje:									
Določeno število proizvodnih izdelkov:										Določeno število:									
Proizvod:										Proizvod:									
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50	5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
55	60	65	70	75	80	85	90	95	100	55	60	65	70	75	80	85	90	95	100
105	110	115	120	125	130	135	140	145	150	105	110	115	120	125	130	135	140	145	150
155	160	165	170	175	180	185	190	195	200	155	160	165	170	175	180	185	190	195	200
205	210	215	220	225	230	235	240	245	250	205	210	215	220	225	230	235	240	245	250
255	260	265	270	275	280	285	290	295	300	255	260	265	270	275	280	285	290	295	300
305	310	315	320	325	330	335	340	345	350	305	310	315	320	325	330	335	340	345	350
355	360	365	370	375	380	385	390	395	400	355	360	365	370	375	380	385	390	395	400
405	410	415	420	425	430	435	440	445	450	405	410	415	420	425	430	435	440	445	450
455	460	465	470	475	480	485	490	495	500	455	460	465	470	475	480	485	490	495	500
505	510	515	520	525	530	535	540	545	550	505	510	515	520	525	530	535	540	545	550
555	560	565	570	575	580	585	590	595	600	555	560	565	570	575	580	585	590	595	600
605	610	615	620	625	630	635	640	645	650	605	610	615	620	625	630	635	640	645	650
655	660	665	670	675	680	685	690	695	700	655	660	665	670	675	680	685	690	695	700
705	710	715	720	725	730	735	740	745	750	705	710	715	720	725	730	735	740	745	750
755	760	765	770	775	780	785	790	795	800	755	760	765	770	775	780	785	790	795	800
805	810	815	820	825	830	835	840	845	850	805	810	815	820	825	830	835	840	845	850
855	860	865	870	875	880	885	890	895	900	855	860	865	870	875	880	885	890	895	900
905	910	915	920	925	930	935	940	945	950	905	910	915	920	925	930	935	940	945	950
955	960	965	970	975	980	985	990	995	1000	955	960	965	970	975	980	985	990	995	1000
1005	1010	1015	1020	1025	1030	1035	1040	1045	1050	1005	1010	1015	1020	1025	1030	1035	1040	1045	1050
1055	1060	1065	1070	1075	1080	1085	1090	1095	1100	1055	1060	1065	1070	1075	1080	1085	1090	1095	1100
1105	1110	1115	1120	1125	1130	1135	1140	1145	1150	1105	1110	1115	1120	1125	1130	1135	1140	1145	1150
1155	1160	1165	1170	1175	1180	1185	1190	1195	1200	1155	1160	1165	1170	1175	1180	1185	1190	1195	1200
1205	1210	1215	1220	1225	1230	1235	1240	1245	1250	1205	1210	1215	1220	1225	1230	1235	1240	1245	1250
1255	1260	1265	1270	1275	1280	1285	1290	1295	1300	1255	1260	1265	1270	1275	1280	1285	1290	1295	1300
1305	1310	1315	1320	1325	1330	1335	1340	1345	1350	1305	1310	1315	1320	1325	1330	1335	1340	1345	1350
1355	1360	1365	1370	1375	1380	1385	1390	1395	1400	1355	1360	1365	1370	1375	1380	1385	1390	1395	1400
1405	1410	1415	1420	1425	1430	1435	1440	1445	1450	1405	1410	1415	1420	1425	1430	1435	1440	1445	1450
1455	1460	1465	1470	1475	1480	1485	1490	1495	1500	1455	1460	1465	1470	1475	1480	1485	1490	1495	1500
1505	1510	1515	1520	1525	1530	1535	1540	1545	1550	1505	1510	1515	1520	1525	1530	1535	1540	1545	1550
1555	1560	1565	1570	1575	1580	1585	1590	1595	1600	1555	1560	1565	1570	1575	1580	1585	1590	1595	1600
1605	1610	1615	1620	1625	1630	1635	1640	1645	1650	1605	1610	1615	1620	1625	1630	1635	1640	1645	1650
1655	1660	1665	1670	1675	1680	1685	1690	1695	1700	1655	1660	1665	1670	1675	1680	1685	1690	1695	1700
1705	1710	1715	1720	1725	1730	1735	1740	1745	1750	1705	1710	1715	1720	1725	1730	1735	1740	1745	1750
1755	1760	1765	1770	1775	1780	1785	1790	1795	1800	1755	1760	1765	1770	1775	1780	1785	1790	1795	1800
1805	1810	1815	1820	1825	1830	1835	1840	1845	1850	1805	1810	1815	1820	1825	1830	1835	1840	1845	1850
1855	1860	1865	1870	1875	1880	1885	1890	1895	1900	1855	1860	1865	1870	1875	1880	1885	1890	1895	1900
1905	1910	1915	1920	1925	1930	1935	1940	1945	1950	1905	1910	1915	1920	1925	1930	1935	1940	1945	1950
1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000	1955	1960	1965	1970	1975	1980	1985	1990	1995	2000
2005	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050	2005	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040	2045	2050
2055	2060	2065	2070	2075	2080	2085	2090	2095	2100	2055	2060	2065	2070	2075	2080	2085	2090	2095	2100
2105	2110	2115	2120	2125	2130	2135	2140	2145	2150	2105	2110	2115	2120	2125	2130	2135	2140	2145	2150
2155	2160	2165	2170	2175	2180	2185	2190	2195	2200	2155	2160	2165	2170	2175	2180	2185	2190	2195	2200
2205	2210	2215	2220	2225	2230	2235	2240	2245	2250	2205	2210	2215	2220	2225	2230	2235	2240	2245	2250
2255	2260	2265	2270	2275	2280	2285	2290	2295	2300	2255	2260	2265	2270	2275	2280	2285	2290	2295	2300
2305	2310	2315	2320	2325	2330	2335	2340	2345	2350	2305	2310	2315	2320	2325	2330	2335	2340	2345	2350
2355	2360	2365	2370	2375	2380	2385	2390	2395	2400	2355	2360	2365	2370	2375	2380	2385	2390	2395	2400
2405	2410	2415	2420	2425	2430	2435	2440	2445	2450	2405	2410	2415	2420	2425	2430	2435	2440	2445	2450
2455	2460	2465	2470	2475	2480	2485	2490	2495	2500	2455	2460	2465	2470	2475	2480	2485	2490	2495	2500
2505	2510	2515	2520	2525	2530	2535	2540	2545	2550	2505	2510	2515	2520	2525	2530	2535	2540	2545	2550
2555	2560	2565	2570	2575	2580	2585	2590	2595	2600	2555	2560	2565	2570	2575	2580	2585	2590	2595	2600
2605	2610	2615	2620	2625	2630	2635	2640	2645	2650	2605	2610	2615	2620	2625	2630	2635	2640	2645	2650
2655	2660	2665	2670	2675	2680	2685	2690	2695	2700	2655	2660	2665	2670	2675	2680	2685	2690	2695	2700
2705	2710	2715	2720	2725	2730	2735	2740	2745	2750	2705	2710	2715	2720	2725	2730	2735	2740	2745	2750
2755	2760	2765	2770	2775	2780	2785	2790	2795	2800	2755	2760	2765	2770	2775	2780	2785	2790	2795	2800
2805	2810	2815	2820	2825	2830	2835	2840	2845	2850	2805	2810	2815	2820	2825	2830	2835	2840	2845	2850
2855	2860	2865	2870	2875	2880	2885	2890	2895	2900	2855	2860	2865	2870	2875	2880	2885	2890	2895	2900
2905	2910	2915	2920	2925	2930	2935	2940	2945	2950	2905	2910	2915	2920	2925	2930	2935	2940	2945	2950
2955	2960	2965	2970	2975	2980	2985	2990	2995	3000	2955	2960	2965	2970	2975	2980	2985	2990	2995	3000
3005	3010	3015	3020	3025	3030	3035	3040	3045	3050	3005	3010	3015	3020	3025	3030	3035	3040	3045	3050
3055	3060	3065	3070	3075	3080	3085	3090	3095	3100	3055	3060	3065	3070	3075	3080	3085	3090	3095	3100
3105	3110	3115	3120	3125	3130	3135	3140	3145	3150	3105	3110	3115	3120	3125	3130	3135	3140	3145	3150
3155	3160	3165	3170	3175	3180	3185	3190	3195	3200	3155	3160	3165	3170	3175	3180	3185	3190	3195	3200
3205	3210	3215	3220	3225	3230	3235	3240	3245	3250	3205	3210	3215	3220	3225	3230	3235	3240	3245	3250
3255	3260	3265	3270	3275	3280	3285	3290	3295	3300	3255	3260	3265	3270	3275	3280	3285	3290	3295	3300
3305	3310	3315	3320	3325	3330	3335	3340	3345	3350	3305	3310	3315	3320	3325	3330	3335	3340	3345	3350
3355	3360	3365	3370	3375	3380	3385	3390	3395	3400	3355	3360	3365	3370	3375	3380	3385	3390	3395	3400
3405	3410	3415	3420	3425	3430	3435	3440	3445	3450	3405	3410	3415	3420	3425	3430				

Obiskali smo sejem mode v Ljubljani

V Ljubljani je bil od 18. do 22. januarja letos (na Gospodarskem razstavišču) sejem „Moda 82“. Svoje izdelke so razstavljali proizvajalci iz cele Jugoslavije in sicer: oblačila, obutev, različne tkanine, galanterijo in modne dodatke. Najbolj je bila zastopana slovenska industrija.

V tekstilni industriji se je predstavil tudi Novoteks (in to na dveh razstavnih prostorih) s konfekcijskimi izdelki in metriskim blagom. Novoteks je nastopal s pravimi novostmi, na primer s tkanino z videzom flanele, ki je v resnici mešanica. Pri ženskih oblačilih so ubrali novo barvo zeleno-modro, ki je zelo lepa kombinacija. Na razstavi kolekcije je bil tudi otroški program: za malčke, cicibane in šolarje ter za mladoletnike.

Jutranjka iz Sevnice se je predstavila z otroško poletno

športno kolekcijo in zato dobila „zmaja“ – nagrado sejma.

Zelo znana po pleteninah je Rašica, ki je za kolekcijo moških pletenin tudi dobila „zmaja“. Od razstavljenih tkanin je dobila „zmaja“ za svoje tkanine Tkalnica iz Kamnika.

Na sejmu je bilo veliko zlatih okraskov, vtkanih v blago ali pa našitih. Zelo lepi modeli plaščev iz škofjeloške tovarne Kroj so imeli na hrbtni strani ali pa na prednjem delu našit zlat list. Ravno tako smučarski kompleti Univerzala iz Domžal, ti so imeli na smučarski pas našite svetleče trakove. Spomladanski ženski čevlji z odrezanimi polnimi petami so tudi okroženi z zlatimi obrobami (tovarna Peko iz Trziča).

Veliko lepih stvari je prikazal Labod iz Novega mesta: ženska oblačila s čipkami in zlatimi

obrobami, v kombinaciji belo-črne barve, veliko hlačnih kril in bermuda hlač. Za moške je Labod pripravil srajce širokih krojev za vroče dni (iz različnih materialov).

Beti in Komet iz Metlike ter Lisa iz Sevnice so pokazali modele spodnjega perila, kopalko in kopalne komplete. Beti je razstavila veliko frotirja v modni barvi. Na sejmu pa ni bilo dosto novosti pri spodnjem perilu.

Tovarne pletenin so bile zastopane v veliki meri, predvsem nagrada Rašica, ki je imela zelo lepe ženske komplete v modni zeleni barvi in z žakard vzorci. Almira iz Radovljice je krasila svoje pletenine z rutami in resami.

Črne izdelke z zlatim pletenjem sta razstavila Arena iz Pulja in ljubljanska Angora.

Usnjeni konfekcionarji so letos pokazali zelo lepe stvari:

Utok semiš complete in ženske krznene jakne, Industrija usnja z Vrhnike je sešila usnjeno krilo z robčki, po videzu plise. Za torbice so bile značilne barve kovinsko modra, rdeča in bela.

Sejmi mode so vsestransko koristni, saj so na njih razstavljeni materiali in končni izdelki od vseh naših znanih proizvajalcev tekstila. Vsak obiskovalec lahko dobi kako idejo o modnih novostih in jo lahko koristno uporabi pri svojih vsakdanjih opravilih in nalogah. S tem namenom tudi tozid Konfekcija Vinica vsako leto omogoči ogled sejma v Ljubljani (za svoj strokovni kader). S sejma smo se vrnili udobno z „zelenim vlakom“, polni vtisov o modnih stvaritvah. Sejem je bil vreden ogleda, takih ogledov si želimo več.

VILJENKA ŠPEHAR

IZ TOZD TRGOVINA - IZ TOZD TRGOVINA

Kdaj bo nova prodajalna?

Ko nas je pred dobrim pol-drugim letom dni Zavarovalnica Triglav obvestila, da so prodali zgradbo na Glavnem trgu v Novem mestu, v kateri imamo mi v najemu svojo prvo prodajalno,

smo takoj pričeli iskati nov lokal, kamor bi preselili prodajalno. Kot vam je znano, smo na Glavnem trgu št. 5 odkupili poslovno-stanovanjsko stavbo, katero nameravamo preurediti v

sodobno manjšo blagovnico. Načrtovali smo, da bomo zgradbo renovirali že v letu 1981. Žal pa moramo ugotoviti, da so bili naši načrti preveč smeli, kajti pota birokracije za pridobitev vse potrebne dokumentacije so preveč zapletena in nemalo korakov je bilo potrebnih, predno smo končno le dobili gradbeno dovoljenje. Prav v teh dneh smo namreč uspeli uskladiti naše potrebe in želje po sodobni prodajalni z zahtevami in željami spomeniškega varstva, da ohrani stavbo tako, kot je bila pred sto in več leti. Tako lahko sedaj resnično pričakujemo, da bomo začeli z renoviranjem v naj-

krajšem času in da bomo letos zgodaj jeseni že v novi prodajalni.

IVAN MURGELJ

Pripis uredništva:

Občani bodo z veseljem pozdravili še eno specializirano trgovino oziroma blagovnico, saj bodo prodajni prostori v treh etažah, pa še modna svetovalnica bo v njej. Za delavce Novoteksa pa bi bilo zelo pomembno, če bi z adaptiranjem stavbe pohiteli, da bi 35-letnico delovne organizacije, ki jo praznujemo letos avgusta, povezali z odpiranjem sodobne blagovnice, posebno še, ker je stara bila prva prodajalna Novoteksa.

Finančni plan smo izpolnili

Sedaj, ko je leto 1981 za nami, ko so pred nami nove naloge in obveznosti in ko načrtujemo, kako naprej, se nam misli hote ali ne hote vračajo nazaj v preteklo leto. Razgledljamo, analiziramo in se sprašujemo, kakšno je bilo minulo leto, kako smo delali, kaj smo storili, česa nismo, pa bi lahko ipd. Misli rojijo po glavi, žal pa so podatki še preveč neurejeni, da bi jih lahko strnili v kvalitetne zaključke. In ker se ljudje radi pohvalimo, si nisem mogel kaj, da se ne bi pohvalili tudi mi.

Ugotovili smo namreč, da smo plan realizacije izpolnili in presegle. Prodali smo za 156 milijonov din tekstila, kar je za 8 % več kot smo načrtovali, oziroma za 43 milijonov (38 %) več kot v predhodnem letu.

Čeprav gre za na videz dokaj prijetno številko, pa ugotavljamo, da je ta v celoti posledica visoke rasti cen, saj moramo priznati, da je po količini prodaja za blizu 10 % manjša kot leto prej. Tolaži nas le dejstvo, da je ta odstotek v drugih tekstilnih prodajalnah v Sloveniji še precej večji, saj znaša indeks ustvarjenega prometa komaj 127, in da smo po tem taktom z doseženim lahko zadovoljni; zavedamo se, da prodajamo tekstil, katerega potrošniki v času stabilizacije in padanja kupne moči odrinejo na zadnje mesto.

Žal imamo na razpolago še premalo podatkov, da bi lahko celoviteje ocenili uspeh ali neuspeh minulega leta, zato o tem prihodnjič.

IVAN MURGELJ

Obisk modnega sejma v Ljubljani

V sredo, 20. januarja, se nas je skupina delavk iz tozda Konfekcija I odpravila na modni sejem v Ljubljano. Odpeljale smo se z vlakom. Nestrpno smo pričakovale prihod vlaka, saj nas je zanimalo, kako ta sejem izgleda. Še nobena od nas ni bila na sejmu mode. Prispele smo v Ljubljano. Z železniške postaje smo odšle proti Gospodarskem razstavišču, kjer je bil sejem mode. Bile smo zgodnje, saj je bil sejem odprt šele ob 9.30.

Tudi iz našega tozda je bilo razstavljenih nekaj modelov. Ti

modeli so bili bolj za šport, rekreacijo, nekaj pa tudi za oddih. Mnenje vseh obiskovalcev iz tozda je bilo, da bi morali razstaviti modele, ki jih delamo, saj je v proizvodnem programu več lepих stvari, ki bi zaslužile večjo pozornost, pa naj bo to klasični ali otroški program. Na sejmu mi je bil najbolj všeč otroški program, ki je bil res okusno pripravljen.

S sejma sem odšla z vtisom, da se je treba boriti za vsakega kupca in to na domačem kakor tudi na svetovnem tržišču.

BLAŽIČ JOŽICA

Klasa naša — roba vaša

*Novoteks močno slovi,
izdelkov mnogo v širni svet hiti,
vse od preje do blaga
pa konfekcijo razširjeno ima.*

*Smo izdelkov mnogo mi sešili,
nekaj napak v njih odkrili,
to pa delavec naj naš dobi,
saj izdelek tako kvaliteten ni.*

*Odstotki znižanja so zdaj na vrsti,
kupci stojijo v skladišču v vrsti.
Vsak kos svoj obesni list ima
pa tudi že lastnika svojega.*

*Delavci smo si vsi enaki,
osem ur trpimo v „traki“,
ob drugi uri v trgovino vsi hitimo,
da tudi mi poceni kaj dobimo.*

*Trgovca prav previdno vprašaj,
kje je zdaj ta roba naša,
kje le zdaj so te reči,
ki o njih se govori.*

*Trgovec pa ti odgovori:
teh reči se ne dobi, vsi izdelki so
z imeni lastnikov že popisani.*

*Nekateri so si jih shranili,
saj poceni so jih dobili.
Svojo pisarno so zapustili,
se za poceni izdelke zapodili.
Naj se spleča ali ne,
delavec zato tako ne ve.*

*On naj le naprej gara,
kupi, kar je najdražjega,
tako v stabilizaciji naj on živi,
saj kaj boljšega tako navajen ni.*

Vaš JAKA pokorni.

ZGODILO SE JE V FEBRUARJU

1. 2. 1946 je maršal Jugoslavije Josip Broz—Tito sestavil na podlagi ustave FLRJ novo vlado. Hkrati je bil imenovan za vrhovnega komandanta jugoslovanske armade.
2. 2. 1943 je na pogrebu aktivistke Malči Beličeve — ubili so jo fašisti — nad 1000 Ljubljancem demonstriralo proti nasilju.
3. 2. 1945 je predstavništvo Protifašističnega sveta narodne osvobodilne Jugoslavije sprejelo sklep o razveljavitvi vseh okupatorskih in kvizlinških pravnih predpisov, ki so v nasprotju z dosežki osvobodilnega boja.
4. 2. 1928 je bil v Ljubljani kongres Zedinjenih delavskih strokovnih zvez Jugoslavije za Slovenijo (URSSJ).
5. 2. 1936 je bil v New Yorku prvi shod Udruženja za obranu Jugoslovencov v Italiji in to neglede na politično in versko prepričanje ter izražena pomoč slovensko-hrvaški manjšini v Julijski krajini.
6. 2. 1942 so bile v zgodnjih jutranjih urah številne ceste v Ljubljani posute z letaki o moči Rdeče armade in z vabili, naj ljudstvo naslednjega dne med sedmo in osmo uro zvečer zapusti lokale in ceste v spomin na Franceta Prešerna in Matijo Gubca.
7. 2. 1942 je visoki komisar Ljubljanske pokrajine Grazioli izdal odločbo, da se policijska ura v času od 7. do 16. februarja začne ob 17.30; tako je onemogočil ljubljancem prejšnji dan napovedano manifestacijo v spomin na Prešerna in Gubca.
8. 2. 1942 je pred Prešernovim spomenikom v Ljubljani nad 100 mladincev tiho demonstriralo proti italijanskim okupatorjem, na spomenik so položili nekaj vencev, enega s slovensko zastavo. Italijanski vojaki so mladince obkolili, jih pretepli s puškinimi kopiti, nato pa so nekatere odpeljali v sodnijske zapore, druga pa vklenjene na kvesturo.
9. 2. 1942 je italijanski okupatorski službeni list v Ljubljani objavil odlok, da se z 11. februarjem prepoveduje privatno smučanje, kdor ta odlok prekrši, se kaznuje z denarno kaznijo do 200 lir in z zaplenbo smučarske opreme.
10. 2. 1979 je umrl Edvard Kardelj, Titov najožji soborec in sodelavec, član Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter mnogih drugih naših akademij. Edvard Kardelj, narodni heroj, je bil odlikovan s številnimi domačimi in tujimi odlikovanji, post humno drugič z redom junaka socialističnega dela.
11. 2. 1944 se je po hudih bojih na Bohorju 14. divizija NOVJ prebila čez cesto Sevnica—Planina v sneženem metežu, da bi odšla na področje revirjev. Na cesti je uničila dva vojaška avtobusa.
12. 2. 1962 je CS ZSJ podprl pobudo za sklic mednarodne sindikalne konference, ki naj bi prispevala k premagovanju neenotnosti, k najširšemu mednarodnemu sodelovanju sindikatov, k neodvisnosti in samostojnosti vseh sindikalnih gibanj in k prizadevanju za uresničevanje miroljubne aktivne koeksistence.
13. 2. 1945 so borci Belokranjskega odreda odbili nemško-ustaški napad na Belo krajino, enote 9. korpusa pa so s protiofenzivo razbile sovražnikovo ofenzivo in ponovno zavzele Čepovan, Trnovo in Lokve.
14. 2. 1933 je oblast zaradi marksistične usmeritve razpustila centralo krščansko-socialističnih Krekovih družin, ki je imela svoj sedež v Delavski zbornici. Njen predsednik je bil komunist Jože Slak.
15. 2. 1943 so ljubljanske žene pred poslopjem štaba italijanskega armadnega zbora na Kongresnem trgu protestirale proti italijanskemu in belogardističnemu nasilju v zaporih, zahtevale so odgovor na spomenico, ki so jo bile izročile prve dni februarja generalu Gambori.

Od ovčjega runa do volnene česalke

Klasifikacija vlaken

Vlakna so pretežno organskega, v manjši meri anorganskega izvora. Delimo jih v prirodna in kemična vlakna.

Prirodna vlakna so biosintetični proizvod rastlin ali živali, ali pa so cepljive skupine dolgih, tankih rudninskih kristalov.

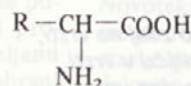
Po izvoru jih delimo na rastlinska, živalska in rudninska vlakna, po kemijski sestavi pa v celulozna, beljakovinska (keratinska ali fibroinska) in v silikatna vlakna.

Volna je vlakno živalskega izvora, po svoji kemijski sestavi pa je beljakovinsko (keratinsko) vlakno.

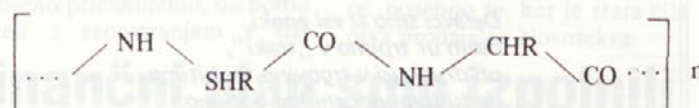
Najvažnejše vrste keratinskih vlaken so razvidne iz **tabele**:

Tek. št.	Vrsta keratinskega vlakna	izvor
1	ovčja volna	volna raznih pasem domače ovce
2	mohair (moher)	dlaka angorske koze
3	kašmir	dlaka kašmirske koze
4	tibet	dlaka tibetanske koze
5	alpaka	dlaka velblodje koze alpaka
6	lama	dlaka lame
7	vikunja	dlaka vikunje
8	guanako	dlaka velblodje koze
9	kamelja (velblodja) dlaka	mehka, kodrasta volna (podlanka) in groba dlaka (nadlanka) eno- ali dvogrbne kamele ali dromedarja (velbloda)
10	angorska volna	dlaka angorskih kuncev
11	konjska žima	žima konja

Osnovni sestavni del beljakovinskih vlaken so proteini, sestavljeni iz aminokislin,

ki so polikondenzirane v dolge, polipeptidne verige.

Radikali (ostanki) R so za različne aminokisline različni, tako se različna beljakovinska vlakna med seboj razlikujejo (npr. volna vsebuje žveplo, svila ne).

Kot že rečeno, volna je vlakno živalskega izvora. Ovčja volna raste iz lasne čebulice v lasnem mešičku ovce. Ko vlakno zraste, poroženi in se obda z znojem in masčobo iz lojnih žlez. Vlakna se zaradi izločin zlepijo in rastejo v skupinah, vse skupine tvorijo ovčje runo. Volneno vlakno je dolgo od 4 do 33 cm, debelo pa od 10 do 80 mikronov. Prerez vlakna je okrogel ali ovalen.

Na volni opazimo (z mikroskopom) dva ali tri dele in sicer:

1. **pokožica** (cuticula) — celice pokožice tvorijo luskam podobno strukturo, ki je pri različnih volnah različna. Ta „luskavost“ je tudi glavni vzrok polstenja volne — vlakna se med seboj „sprimejo“.

2. **skorja** (cortex) — je najvažnejši del vlakna, saj obsega 75 — 90 % mase volnene substance.

3. **stržen** (medulla) — najdemo ga le pri grobih volnah. Celice stržena so napolnjene z zrakom.

16. 2. 1941 v Beogradu je bilo partijsko posvetovanje, ki ga je organiziral pokrajinski komite KPJ za Srbijo, poleg 40 delegatov se ga je udeležil tudi Josip Broz—Tito.

17. 2. 1943 je Glavni štab NOV in PO Slovenije izdal navodilo o organizaciji vojaške obveščevalne službe v enotah in o njenem sodelovanju z varnostno obveščevalno službo OF.

18. 2. 1950 je umrl slovenski pisatelj Lovro Kuhar—Prežihov Voranc. Doma je bil iz Kotelja na Koroškem, v literaturi je bil samouk, objavljaj pa je predvsem v Zarji in Ljubljanskem zvonu. Pozneje se je posvetil političnemu delu na Koroškem zaradi česar je bil preganjan in zaprt na Dunaju. Po vrnitvi domov je z ilegalnim političnim delom nadaljeval vse do leta 1942, ko je bil interniran v Mathausen, po vojni je deloval kot ljudski poslanec in predsednik Ljudske prosvete.

19. 2. 1944 se je v Črnomlju začelo zasedanje Slovenskega narodnoosvobodilnega sveta. Na tem prvem zasedanju so sprejeli več dokumentov, v katerih so načrtali okvire ljudske oblasti in državnosti Slovenije v okviru federativne Jugoslavije.

20. 2. 1920 je izšla v Trstu prva številka Dela, glasila socialistične, za tem komunistične stranke Julijske kraji. Delo je izhajalo enkrat ali večkrat tedensko, legalno do prepovedi 1926 leta; urejal ga je Ivan Regent.

21. 2. 1943 je v slovenskem Primorju glavni štab ustanovil Primorsko operativno cono NOV in PO Slovenije.

22. 2. 1944 je padel pri Žlebniku nad Šoštanjem pesnik Karel Destovnik—Kajuh. Propagandni oddelek GŠ NOV in POS je že dva meseca po njegovi smrti izdal izbor „Pesmi“. Uredil ga je Mile Klopčič. Knjižica je izšla ciklostirana v 1000 izvodih.

23. 2. 1933 je bil s požigom nemškega parlamenta insceniran povod za množično preganjanje nemških komunistov. Za požig so nacisti obdolžili Georgija Dimitrova, vidnega predstavnika mednarodnega komunističnega gibanja, ki je na procesu pred državnim sodiščem v Lipskem blesteče razkrinal nacistične inscenatorje požiga in procesa; morali so ga izpustiti.

24. 2. 1942 so italijanske oblasti v Ljubljani začele množično zapirati vse za orožje sposobne moške, da bi zadušile osvobodilno gibanje v mestu.

25. 2. 1928 se je na VIII. konferenci zagrebške partijske organizacije večina delegatov odločila za protifrakcijsko in protioportunistično stališče Josipa Broza in ga izvolila za sekretarja MK KP Zagreb. Brozov nastop je pohvalno ocenil Filip Filipović v glasilu Kominterne, že 2. avgusta je bil Broz določen za sekretarja pokrajinskega vodstva za Hrvatsko.

26. 2. 1943 je umrl narodni heroj Janko Premrl—Vojko. V Idrijski Beli se je s tovariši spopadel z italijanskimi vojaki in v Zadlogu na Idrijskem podlegel ranam.

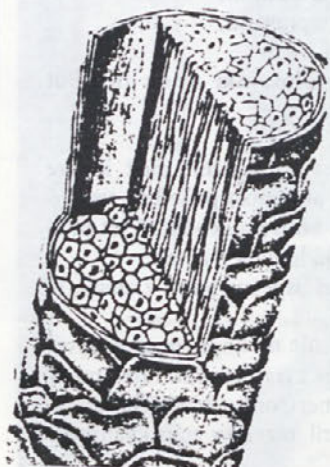
27. 2. 1933 v berlinskem Reichstagu je izbruhnil požar, ki so ga podtaknili nacisti z namenom, da bi dogodek izrabili za preganjanje komunistov.

28. 2. 1943 je vrhovni komandant NOVJ maršal Tito izdal povelje za protitudar pri Gornjem Vakufu in nalog za rušenje mosta čez Neretvo pri Jablanici.

29. 2. 1944 je bojevala 5. slovenska udarna brigada Ivan Cankar (v sestavi 15. divizije NOVJ) težek boj zoper nemško-belogradistične sile iz Novega mesta. Po več juriših z obeh strani se je sovražnik moral umakniti nazaj v mesto.

Slika 1: mikroskopska slika volne (a, b, c)

Slika 2: model srednje finega volnenega vlakna brez stržena

Zakaj je volneno vlakno kodravo?

Znanstveniki so 1953 odkrili asimetrično strukturo kodraste volne. Korteks (skorja) volne je

sestavljen iz dveh segmentov (plasti), ki se med seboj razlikujeta po različni celični strukturi, afiniteti do barvil, fizikalnih lastnostih, odpornosti proti kemikalijem.

1. **Ortokorteks** leži vedno na zunanji strani krivine kodra, je manj stabilen, ima redkeje razvrščene celice.

2. **Parakorteks** — je stabilnejši, leži vedno na notranji strani krivine kodra in ima gostejše razvrščene vretenaste celice.

Bilateralni (dvostranski) korteks je spiralno zavrt. Glavni vzrok kodravnosti je različna napetost obe strani korteksa, kodravost pa je odvisna od razmerja orto — in parakorteksa.

Slika 3: model bilateralne strukture kodratega volnenega vlakna

(se nadaljuje)

I. C.

V občinskem merilu smo 1981 morali zbrati 1400 litrov krvi; da bi to kri sprotno zagotavljali bolnišnici, transfuzijski oddelek organizira dvakrat tedensko odvzeme in to ob tor-kih in četrtkih, po potrebi pa še kateri dan.

Na vsak odvzemni dan se na transfuzijskem oddelku novomeške bolnišnice zbere nekaj nad 50 krvodajalcev; to usklajuje strokovna služba pri občinskem odboru RK Novo mesto prek svojih aktivistov v krajevnih organizacijah in aktivih RK v delovnih organizacijah.

Tako se je 1981 prijavilo transfuzijskemu oddelku 5534 krvodajalcev, od teh je po zdravniškem pregledu bilo odklonjenih 328. 5206 krvodajalcev pa je darovalo 1622 litrov krvi za kar je 15,86 % več, kot smo načrtovali. Od 5206 krvodajalcev oziroma odvzemov je prvič darovalo kri 987 občanov. Prav to število pa je nadvse spodbudno, saj zagotavlja pomlajevanje in dotok vse večjega števila občanov v vrste krvodajalcev. Največ krvodajalcev je iz delovnih organizacij in če pogledamo strukturo vseh krvodajalcev na področju občinskega odbora RK Novo mesto, dobimo naslenjo sliko:

zaposleni delavci	5268
kmetje	26
gospodinj	66
dijaki	161
upokojeni delavci	13

Na praznik krvodajalcev, 4. junija, občinski odbor Rdečega križa organizira slavnost in podelitev odličij krvodajalcem, ki

so darovali kri 25 oziroma 50-krat. Za krvodajalce, ki so darovali svojo kri 4, 10, 15 in 20-krat, pa podobne slovesnosti organizirajo krajevni odbori RK skupno z aktivni po delovnih organizacijah.

V letu 1981 so z ozirom na 40-letnico vstaje slavnostno podelitev odličij za 25- in 50-kratno darovanje krvi organizirali v zgodovinskem — partizanskem Rogu, na Bazi 20, in pod pokroviteljstvom občinske konference SZDL Novo mesto. Po otvoritvenem govoru predsednika občinskega odbora Rdečega križa Novo mesto, tov. Danila Kovačiča, so mladi člani RK in podmladek osnovne šole Vavta vas pripravili odlikovanim prisrčen, izredno lep kulturni program. Navzoči so bili prevzeti ob pesmih in recitacijah, ki so v tišini gozda imele čisto poseben, rekli bi, slavnostni zvok.

Odličja je po slavnostnem govoru podelil predsednik občinske konference SZDL, tov. Boris Škedelj. Odlikovanci, teh pa je bilo kar petdeset, so ob čestitkah s ponosom prevzemali odličja, čvrsto odločeni, da bodo še naprej vstajali, dokler jim bo zdravje dopuščalo biti v vrstah krvodajalcev.

Prepričan sem: dokler bomo imeli take ljudi, ki se kot aktivisti in aktivni krvodajalci vključujejo v to najvišjo obliko solidarnosti, našim bolnišnicam ne bo primanjkovalo krvi za reševanje življenj in čim hitrejšo vrnitev delovnih ljudi v delovne organizacije.

Hvala vam, krvodajalci, za humanost.

De Ka

Aktiv rdečega križa v Novoteksu

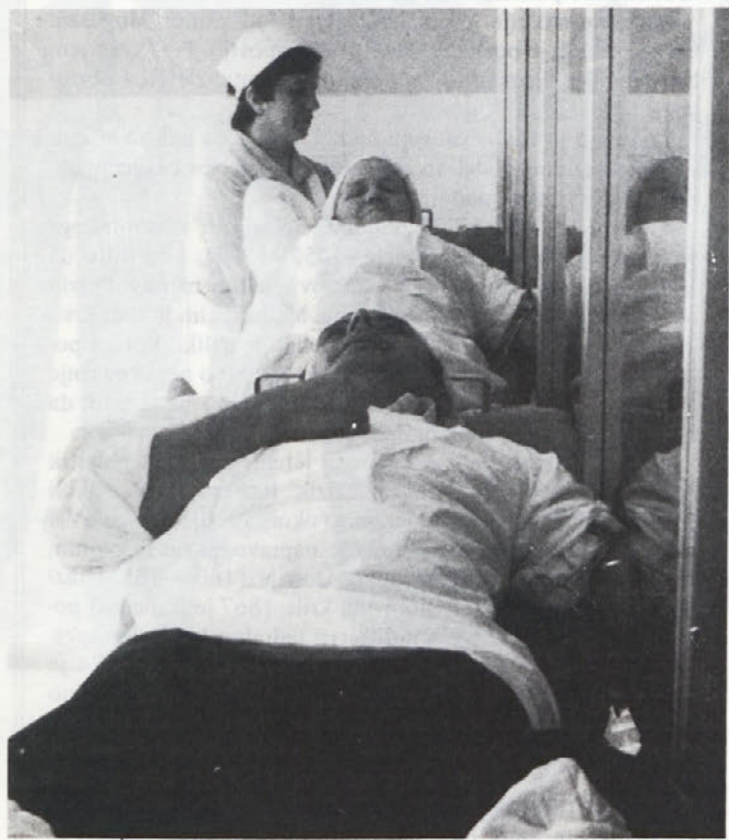
Aktiv Rdečega križa Novoteks Novo mesto je bil v letu 1981 zelo aktiven. Tudi za letošnje leto si je aktiv zastavil program in se v tesni povezavi s krajevno organizacijo RK Bršljin vključuje v vse akcije Rdečega križa tako v delovni organizaciji kot na območju, kjer naši delavci stanujejo.

Aktiv RK zelo uspešno vodi Bojan Čeh, ki je sam aktivni krvodajalec in se prav tako približuje jubileju, ko bo petdesetič daroval svojo kri.

V lanskem letu je aktiv nadaljeval sodelovanje z aktivom RK Mariborske tekstilne tovarne, s katerim so se pred leti pobratili in so Mariborčani v jeseni 1981 bili gostje našega kolektiva. Ob srečanju so izmenjali izkušnje, naši gostje so se udeležili skupne krvodajalske akcije ter darovali svojo kri za potrebe novomeške bolnišnice. V letošnjem letu aktiv načrtuje povratno srečanje krvodajalcev v Mariboru, ki bo prav tako povezano s krvodajalsko akcijo,

naši krvodajalci bodo darovali kri za potrebe mariborske bolnišnice.

Kako pa smo izpolnjevali krvodajalci Novoteksa obveznosti v letu 1981. Občinski odbor RK Novo mesto nam je v začetku leta poslal plan krvodajalcev z ozirom na število zaposlenih. Po tem programu bi moral aktiv zagotoviti 320 odvzemov. Ta plan smo (kot vsako leto doslej) prekoračili res nekoliko manj kot prejšnja leta, ker se tudi pri nas poznajo napori za večjo produktivnost, boljšo kakovost izdelkov, manj izostankov in podobno — vendar pa smo zadovoljni. V letu 1981 je bilo v Novoteksu 455 odvzemov, kar pomeni, da je aktiv presegel plan za 42 %. Takšnih delovnih organizacij, ki prekoračujejo planske obveznosti, je poleg Novoteksa še nekaj in prav tem gre hvala, da smo v Novem mestu plan odvzema krvi presegli ter tako zagotovili potrebno kri za potrebo naše bolnišnice.

Naši delavci se v prostem času ukvarjajo z različnimi zanimivimi in manj znanimi aktivnostmi. Tako semo zvedeli, da se delavec iz Oplenitilnice, Zlatko Željko, ukvarja s športno zvrstjo, ki je pri nas na Dolenjskem manj znana. V tem sestavku je nanizal nekaj podatkov o razvoju letenja po zraku z zmaji, obljubil pa je, da bo napisal tudi kaj o svojem športnem udejstvovanju, vtisih in izkušnjah.

Letenje z zmaji

Pred nekaj leti so se na našem nebu pojavili prvi zmaji. V začetku jih je bila le dobra desetina in spuščali so se z večjih ali manjših hribov. Ker postaja ta šport zelo aktualen, saj ima iz meseca v mesec večje število privrženec, sem se odločil, da napišem nekaj o tem športu, s katerim se tudi sam ukvarjam.

Za ta šport sem se navdušil prek slik iz raznih revij. Kmalu sem si tudi sam kupil to letalno napravo, s katero sem se pričel aktivneje ukvarjati.

Legenda o Ikaru in njegovem sinu verjetno vsi poznate, zato tega ne bi vpeljal v ta spis. Opredeletem začetkom letenja bo le na dokumentiranih zapisih. Iz srednjega veka so nam ostale poleg legend še skice (risbe) letečih papirnatih zmajev, kakršne so delali Kitajci.

Mislec Abul Quasim Ben Firnas je 875 poskusil leteti z umetnimi, po ptičje oblikovanimi krili, vendar je strmoglavil in se smrtno ponesrečil.

V prvem stoletju je poizkušal leteti tudi Simon Mogusan. On je prvi, ki je poskušal leteti pred javnostjo. Pred cesarjem Neronom se je smrtno ponesrečil, ko je hotel zleteti z obzidja.

Podobno je tudi z drugimi letalci. Nihče od njih se ni spustil v teoretično obdelavo problema letenja, ves čas pa je obstajal tudi problem materiala.

Tako je ostalo vse do obdobja slikarja in vsestranskega umetnika Leonarda da Vincija (1452–1519). Leonardo da Vinci je napravil več skic in načrtov letalnih naprav. Pravilnost njegovih spoznanj je dokazana. Med drugim je tudi prvi, ki je načrtoval helikopter v zelo podobni obliki, kot ga poznamo danes. Za njegovo obdobje je značilno nepoznavanje motorja z notranjim izgorevanjem, dokazano pa je bilo, da za letenje človeška moč ni dovolj.

Zelo pomembni možje za razvoj letenja so še: matematik Alfonz Bonelli (1608–1679), fizik Robert Hook (okoli 1600), fizik Emanuel Swedenberg (okoli 1720); Tomaž Valjker je 1810 opremil svojo letalno napravo s krili in repom, Jakob Degan je v Parizu in na Dunaju (1806–1811) razstavljal svojo napravo z gibljivimi krili; 1867 je francoski pomorski kapetan Labrix zgradil prvo jadralno letalo in uspešno opravil nekaj letov – skokov v okolici Bresta; 1874 je Grof poletel z balonom, na katerem je imel pripeto letalno napravo. Po dosegu primerne višine se je odpel, nekaj časa nato letel, vendar se je ponesrečil, ker se mu je naprava zlomila.

V času 1848–1896 je najpomembnejši Otto Lilienthal. Zanj lahko rečemo, da je bil pionir modernega letalstva. Povezal je vse teoretične dosežke s praktičnimi in napravil tudi

letalno napravo s krili, pri kateri ni bilo potrebno spreminjati težišča za spremembo smeri letenja. 9. avgusta 1896 je poizkusil leteti z motorizirano napravo, vendar se je smrtno ponesrečil.

Pomembni datumi za razvoj letalstva:

- XV. stoletje: Leonardo da Vinci – skica letalnih naprav, helikopterja in padala;
- 1595: Fausto Vrončič – skica padala in njegova uporaba;
- 1628: Francoz Lavin – prvi skok s padalom;
- 1783: start prvega balona;
- 1785: Blanshard preleti kanal La Mansch;
- 1891: Lilienthal eksperimentira z jadralnimi letali;
- 1903: brata Wright – prvi let z letalom;
- 1904: prvi zavoji z letalnimi napravami;
- 1908: prvič preletena razdalja 1 km;
- 1909: „Edo 1“ – prvi jugoslovanski avion in pilot Edvard Rusjan;
- 1919: prvič prevoz potnikov.

Še veliko je pomembnih datumov in zaslužnih mož, katere bi verjetno moral omeniti, njihova aktivnost pa je bila usmerjena bolj v motorno letenje. Zato bom preskočil 36 let in se posvetil ponovnemu vzponu razvoja letenja z zmaji.

1955 so pričeli v Avstraliji dokaj uspešno leteti z zmaji, ki so bili prirejeni za letenje na vleko.

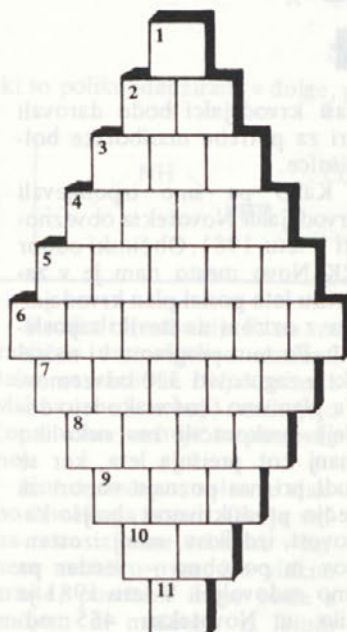
1960: prve starte in uspešno letenje na kopnem so opravili v Kanadi. od takrat pa se ta športna zvrst izredno hitro razvija po vsem svetu; Bill Benet, Robertson in Meik Hasker so letalne zmaje iz tipično regala kril razvili v zelo kvalitetne zmaje.

1969 so se zmaji pojavili v Evropi, 1974 pa že tudi pri nas.

Od leta 1975 naprej so vsako leto evropska ali svetovna prvenstva.

ZLATKO ŽELJKO

Vreteno

1. simbol za kemijsko prvino
2. romanska nikalnica
3. narodnoosvobodilna vojska
4. ni stara
5. tekstilno vlakno živalskega izvora
6. oblika tekstilne surovine
7. večja vas v bližini Kranja
8. rodovna ali plemenska skupnost

9. tekstilna surovina rastlinskega izvora (stebelno vlakno)
10. aluminij
11. samoglasnik

Če ste v januarski številki našega glasila pravilno rešili vreteno, ste dobili takle izid:

1. R, 2. RK, 3. RIK, 4. RI-KO, 5. TRIKO, 6. TRIKON, 7. TONIK, 8. TONI, 9. NIT, 10. NT, 11. T.

Pri reševanju vretena vam uredniški odbor želi obilo zadovoljstva po dobro opravljenem delu.

GLASILO TEKSTILNE TOVARNE NOVO MESTO
NOVOTEKS

NOVOTEKS je glasilo tekstilne tovarne Novo mesto. Izhaja vsako zadnjo sredo v mesecu v nakladi 2000 izvodov. Glasilo ureja izdajateljki svet v sestavi: Hinko Šintler (predsednik), Danilo Kovačič, Alfonz Žizek, Martin Radež, Jana Jovič, Mojca Peroci, Marjan Žalac, Rudolf Vlaisić in Mirko Albijanić. Glavni in odgovorni urednik: Danilo Kovačič. – Uredništvo: NOVOTEKS, Novo mesto, Foersterjeva 10 – Časopisni stavek, filmi in prelom: DITC Novo mesto, TOZD Grafika; tisk TOZD Tiskarna Novo mesto.